

Kedves Órák

SZÉPIRODALMI, GAZDASÁGI ÉS ISMERETTERJESZTŐ
KEPES HETILAP.

Megjelenik minden szombaton.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST,
VII. ker., Károly-körút 9. szám.
Ide intézendők az előfizetések, legzélszerűben posta-
utalvánnyal, levelek, reklamációk stb.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:
FARAGÓ SIMON.

Előfizetési árak
a regénymelléklettel együtt:
Egész évre **12 korona.** Félévre **6 korona.**
Negyedévre **3 korona.**

Török Irma.

KÉT NAP.

Ébredő tavasznak verőfényes napja!
Éltem kenyérének legédeseb falatja!
Ha reád gondolok, ha reád emlékszem,
Mosolyog az ajkam, könnybelábad szemem.

Csendes, kis szobába besüt a napsugár.
Szóttlanul, kézbe-kéz, boldog ifju pár.
Agyban fekszik a nő; halvány, ajka remeg;
Élet-e vagy halál?... Pedig nem is beteg.

Azután egyszerre, mintha messzi, távol,
Megesendülne egy hang, titkos, más világból.
Sirás-e? Kacaj-e?... Reszket, aki hallja,
S csak azt érzi, hogy a szivét átnyilalja.

Lehet kacaj, mert az, kitől a hang ered,
Még angyaloknál van, látja a nyílt eget.
De mindjárt köztünk lesz...át lép a határon...
Te születted nekünk, drága, kis leányom.

Bús, hideg szobába besüt a napsugár,
Szóttlanul, kézbe-kéz, gyászoló ifju pár.
Mért süt a nap, hisz az egész világ sötét?...
Bearanyozza a koporsó fedelét!

Dúsabb lett a tenger egy parányi csöppel;
A sivatag pusztá egy kiesi porszemmel,
S nekem benne vész el egész gazdagságom...
Te hagytál el minket, drága kis leányom!...

GABÁNYI ÁRPÁD.

Mikor a lelkek szövetkeznek...

Kedves leányom! — jegyzé meg közbeszólólag a gróf, — azt, amit én érted tettem, azt a te hű, becsületes munkásságoddal már régen le-szolgáltad részünkről, tehát részedről most már nem marad egyéb hátra, mint hogy neked is oly helyzetet és otthont biztosíthassunk, ahol igazán szerető családi körben nyugalmadat és boldogságodat már itt e földön kinyerhessed.

— Röviden, hogy megérts bennünket, — folytatta a lelkész, — gondoskodásunk most már csak addig és odáig terjedhet, hogy te egy hozzád hasonló, munkás, becsületes és vallásos legénnyel szövetkezve, előrebocsátva, hogy csakis azon esetben, ha igazán szerettek egymást, az oltár előtt mondjátok el az „igent“, amely örökre összekötve benneteket, egész jövőtöket a boldogság és meglegedés keretébe foglalhassa.

Juliska nem minden zavar nélkül tekintett a grófra és lelkipásztorára és olyan hangon, amely belső meggyőződését is igazolni látszott, remegő ajakkal csak ennyit válaszolt:

— Én már elhatároztam magamban, hogy sohasem fogok férjhezmenni, nyugodt és boldog leszek, ha búzó munkálkodásaimért és hű szolgálataimért míg ő méltósága él és én élek, megszenved udvarában és soak annyi kedvezményben fog részesíteni, hogy munkásságom díjaképen eledelül annyi jusson, hogy megélhessek és napi munkám bevégezése után fedél alatt pihenhessem ki magamat.

— Édes jó leányom, de mit fognak mondani szülőid ez elhatározásodra, nem fogsz-e nekik azáltal bánatot okozni, s ők nem fogják-e azt gondolni, hogy te az én s a lelkész rábeszéléseinek engedtel, mikor ilyen szokatlan s talán mindenki által gyanut kelthető elhatározás kelt lelkedben, mert biztosra vehető, hogy akadni fognak olyanok is, akik azzal fognak gyanúsítani, hogy talán titokban vétkes összeköttetésbe léptél valakivel.

— Szülőim már régebben értesítve lettek elhatározásomról és látva azt, hogy attól el sem téríthetnek, ha nem is valami nagy örömmel, mégis bele kellett abba egyezniök; ami pedig az emberek gyanúsítását illeti, nagyon könnyű lesz nekem az életem folyamában senki által meg nem támadható, az erény és becsületesség útjáról soha le nem térő magaviseletemmel megezáfolni, — válaszolt a leány fájdalmat kifejező arccal és néhány könnyel szemében tekintve a grófra és lelkipásztorára.

A gróf, nehogy már régebben szívében lappangó érzelmeit bármi csekély részben észrevehetően elárulja, azon ürügy alatt, hogy valami mellőzhetlen utasítást kell adnia udvarbirájának, hirtelen felkelt ülőhelyéből és a szabadba sietett.

— Édes leányom, te a legigazabb hiveim közé tartozol. Bizonyos vagyok benne, hogy arra most, amit tőled kérdezek, őszintén fogsz válaszolni. Vedd úgy, mintha gyóntatószékben kérdeznék és vadd be nekem, mi lehet annak az oka, hogy te soha nem akarsz férjhezmenni és inkább, mint szolgálócseléd akarod folytatni és bevégezni életedet a gróf munkásai között.

Juliska anélkül, hogy a legkisebb zavart tanúsította volna, csak annyit válaszolt:

— Nem tudom, nem bírom a gróft elhagyni. Távol tőle én lennék a legszerencsétlenebb halandó a világon. Magam sem tudom, mi köt hozzá, én lelkemben csak azt érzem, hogy ha közelében nem lehetnék és őt nem láthatnám, bármi körülmények és viszonyok között boldogságot és nyugalmat senki más nem szerezhetne a számomra.

— Mondd meg egyszeruen, — jegyzé meg a lelkész, — hogy te nemcsak tiszteled és becsüled, hanem szereted is őt.

Juliska egyetlen szót se tudott válaszolni, mert megeredtek könnyei és zokogva sietett ki a szobából. Nem maradt egyéb hátra, mint hogy a lelkész mindezt hűségesen elmondja szeretett grófjának és barátjának.

XI.

Régi parázsában hónapok során különböző események és véletlen vagy természetes befolyások nyomán lángragyulladt azon érzelem, mely kielégítésében a szíveket boldoggá kielégíthetlenségében pedig boldogtalanná teszi. Nem nehéz volt azoknak észrevenni, akik a fiatal gróft és Juliskát figyelemmel kísérték, hogy míg a gróf különemü családi viszonyok és más tekintetek miatt talán nem akart, addig Juliska nem mert nyilatkozni. Azt azonban egyik sem tagadhatta meg magának, hogy a szerelem érzése oly erős gyökeret vert volna keblükben, amelyet csak kitépéssel lehetett volna újabb hajtásoktól meggátolni.

Valamint nekik időre volt szükségük, hogy mindent, ami körülöttük történik behatóan és gondosan megfigyeljenek, nekünk is marad, hanem hosszú időnk is arra nézve, hogy más közbejött eseményekről is tudósíthassuk szíves olvasóinkat...

A megboldogult grófnak egyik legöregebb és leg-hivebb cselédje személyesen jelent meg a homoródi kastélyban, hogy egykori szeretett földesurának fiát, Alfonzot, alázatosan felkérje, hogy fiának, aki szinte szolgálatában állott a grófnak, és aki a feledhetlen, megboldogult szakácsnéjának leányát, Mártát, már előbb eljegyezte, az esküvő alkalmából a vőfélyi tisztet elvállalja.

Mi természetesebb, mint hogy Alfonz, aki nemes és jószívénél fogva mindenkinek csak örömet óhajtott szerezni, e tisztet készséggel elvállalta.

(Folytatása következik.)

SZENT LÁSZLÓ FÜVE.

Irta Gaál Mózes.

Kúnokon nem egyszer nyert már diadalmat magyarok királya, a daliás László, hanem annál nagyobb, véresebb egy sem volt, mint amelyről mostan emlékezem.

Iszonyú vérontás történt a mezőkön, mérföldekre hullák borították el azt, beillett volna az rémes temetőnek, mely felett a hollók kóvályogtak sűrűn, s a bűzre előtört erdők sűrűjéből töméntelen farkas. Éjjel tüvöltéstől reszketett meg az ég, s a levegőt tölté dögtetek fekélye, melytől nyavalyáknak támad csira-magva.

Lenézett az égből békeség Istene, s attól amit látott, elkomorult arcza. Elkomorult arcza, haragtól villámlott világot kormányzó szeme az Istennek, mert látta, hogy a vér tetsző a magyarnak, s a régi szilajsága van felébredőben.

Békeség Istene vérontást nem kedvel, tetszőbb ő szívének a szelid alázat, az áldásos munka, az emberszeretet azért eltökélé, hogy haragjának a vesszejét suhintja és reá csap véle a magyar nemzetre emlékeztetőül, tanulság okából.

Idézte trónjához a Halál angyalát, s parancsolá néki:

— Elfordítom arczom vérontó magyartól, mert feltámadt benne pogány zordon-sága; áldoz Hadistennek, kitől eltéritek, s előltek szikráját szelid békeségnek. Eredj sötét szárnyu, s temetővé tedd a magyarok hazáját, pusztítsd az élőket, míg hozzám nem térnek, s bennem való hitük erősebbé nem lesz.

A Halál angyala örömmel fogadta nagy-erős parancsát a Mindenhatónak, kezébe ragadta iszonyu kaszáját, s leszállott a földre, éppen oda szállott, ahol temetetlen feküdtek a hullák a sík rónaságon.

Megtelt a levegő méreggel, ezernyi döglletes párával. Élő ha beszívta, teste megpuffadt, forróság ellepte, gyötörte szomjuság, mintha pokol tüze vette volna magát be az embertesteken.

Az arczot ellepte gonosz kelevénye belső nyavalyáknak, előbb fakó-vörös, aztán feketére változó kelevény, hogy utálat vala nézni a kórságban földön fetregőkre.

Nem ismert kivételt a Halál angyala, reá mérte azt a legtehetősebbre, reá a szolgálókra; elhalt nyomorultul mondhatlan kínok közt az is, ki parancsolt, az is, kinek gögös urak parancsa szólt. Sátorak selyem-ágya, ezüst, aranyserleg mind kiárasztotta a döghalál lehat, s egész Magyarország temető-kertté lett, se szeri, se száma az uj halottaknak.

A rokon ápolta rokonát elsőben, testvérnek a testvér karja megnyílt, apa hitvesét siratta, gyermekét az anya, míg utolsót hörgött karjaiban tartá megápolta arczát, a szederjes kéket: így szívták magukba a halálnak mérgét, s ápolóból lettek halállal vivódók még azon a napon.

Iszonyú... Iszonyú!

Előbb a halottnak keresztényi módon sirt ástak, s temették pap imája mellett, de hol kaptak papot a

tenger halottnak, mikor minden házban fészket vert a dögvész, s irmagja kiveszett sok népes családnak.

Feltülkerekedett ember gyarlósága, kiki maga éltét reszketve megóvta, szállások ürültek, sátoraknak lakói bevették magukat pusztá barlangokba, erdők sűrűjébe. Rokonnak nem kellett többé a rokonja, testvértől elriadt a vérszerinti testvér, férj mellett a hitvest hiába keresné, sőt még az anya is ledobta kebléről síró csecsemőjét, kin a kór meglátszott.

Igy sujtotta Isten haragos vesszeje a magyar nemzetet.

László király pedig letevé fejéről arany koronáját, válláról lehányta biboros palástját, öltözött gyászmezbe, a fejét meghinté bűnbánó hamuval és lehullott vala a

László Fülöp: XIII. Leó pápa.

(Téli Műtárlatból.)

porba, könyörgő kezét fölemelve haragos Istenhez buzgó imádságban:

— Te egy, igaz Isten, népirtó haragod fölgerjedésben, te nagy, igazságos! Ime eléd hulltam, mondhatlan fájdalom tövise megvéré népem javát néző szívemet. Ha bünt követtünk el, téged megbántottunk, ó ne a népet sújtsd, hanem mint a villám ormát keresi a büszke sziklahegynek, itt vagyok, királya én a magyaroknak, engem sújtsdon nyílad, de kiméld a népet...

Nem rosszra menendő, csak megtévelyedett, ó vezesd őt vissza az igaz ösvényre, s áldott legyen neved, mindörökre áldott.

Ígyen imádkozott szomorú szívevel a magyarok királya, nem bársonnyal ékes térdeplőn, hanem a porban hamvas fejével és gyász-köntösben.

Ez alatt pedig a magyart megszállotta régi idők bűne, esztét megbénita a nagy nyomoruság, s még egyszer, utólszor fellobbant a szikra, melyet hamu rejtett, s néhány titkos táltos újból élesztgetett.

— Halljátok, magyarok, nem egyébért van ez, hanemha azért, mert Hadúrt elhagytatok keresztény istenért. Hízott papok szaván, mint oktalan nyáj indulatok... no hát szenvedjétek, így kell, vagy térjétek vissza tehetős Hadurhoz!

Kapva-kaptak szaván nagyszáju táltosnak és mind fenékedtek, rakásba verődtek és sűrű tömegben arra vevék utjok, hol László állt, hozzá igyekeztek haragos lármával.

Tegyen róla, ha tud, vagy állítsa vissza Hadúr tiszteletét.

Hallja a nagy lármát, mely mind közelebb ér, László király hallja, s nem tudja, mi szándék vezeti a népét. Kijön a sátrából, s fenséges alakja kiegyenesedik, jóakarattal kérdi:

— Mi a kívánságtok, fiaim, szóljatok?

Morgásba, nagy hangos kiáltásba elvész a szavak értelme, azért előbbre lép a legöregebbik, s beszél mindnyájoknak nevében, messzire csengő, erős hangon:

— Király, te meghallgasd népednek panaszát, mert nem csupán magam nyomorusága bánt, hanem a népedé; nevökben szólok hát, s úgy vedd, mintha ezer meg ezer toroknak kiáltása volna.

— Beszélj, öreg ember, tudjátok, ki voltam mindenha a népnek. Jóakaró apa gyermekeinek a panaszát hallgatja, s együtt fáj a szive a szomorkodókkal.

— Néped nyavalyáját ismered, jó király, de ingyen sem tudod annak szülő okát. Elmondom azt neked, mint mi érezzük. Hitehagyás mián büntett minket Isten, de nem az, kit vallunk, hanem kit vallottak boldogabb apáink, a Hadak Istene, akit elhagytunk mi idegen Istennek kedvéért. Elnéztük, hogy az oltárkövek templomok alapját alkossák, melyben az új Istent dicséri bárányszédő papok jövevény serege; áldozatot tőlünk nem lát többé Hadúr, ki ide elhozott Nagy Magyarországból, csontjainkba öntött hazaszerző erőt, kardjainknak adott százszor diadalmat, s kitől ajándékba kaptuk Etele országát, e mai hazánkat. Szívünkben gaz-módra kifogyott a hála, ezért sujtott Hadúr rettentő haragja, mitől te Istened, koronás királyunk, meg nem szabadithat, mert nem nagyobb az ő hatalma Hadurnál. Ezt mi szóvá tettük, s közös akaratból jövének hozzád, Árpád vezérnek vérehez, magyarok fejéhez, hallgasd kívánságunk és azt teljesítsed, ha azt nem akarod, hogy néped elveszzen egy szálig, s országod fene vadállatok tanyájává legyen, te magad pedétig vadaknak királya.

Szólott a jó király:

— Eddig megértettem, mit kívántok tőlem, hadd halljam, beszélj tovább, öreg, azután felelek.

Folytatta az öreg tüzes ő beszédét:

— Az a kívánságunk, hogy haragos Hadúrt ki kell engesztelni azon módon, amint nevét meggyaláztuk. Elég volt immár a jámbor zsolozsmából, papok imádsága minket jóra nem visz,

Farkasvadászat.

kevély templomoknak falait megdöntjük, s felállítjuk újra bálványköveinket. Táltos fehér lovat áldozzon Hadúrnak, s állatok gyomrából oltárnéző nézze ki Hadúrnek dicső akaratját újra. Ha megtévelyedtünk botor vakságunkban, visszatérünk hozzá. Ezt kívánjuk király! Igazat szoltam-e, álljon elé, aki jobban tudja, mint én!

Felzúgtak mindnyájan:

— Hadak ura neve legyen újra áldott!

— Le a templomokkal!

— Arpád Istenének adassék tisztelet.

László király intett és mind elhallgattak, mert személye szerint a jóságos királyt tisztelte mindenik.

Akkoron Szent László kezét összetéve, így szólott népéhez:

— Hozzátok szólok most, s a ti nevetekben szólok az Istenhez, kit ok-talan szájjal ti meggyalázátok... Egek mindenható Ura, ne fordítsd el arcodat e néptől, mely hitében inog, mint széltől a nádszál. Mutass csodalátást, légy te jelenvaló, mert a hitben gyöngé megtagadja neved, ha jelét nem látja te nagy hatalmadnak, Isten mivoltodnak. Népem színe előtt, örök élő Isten, hozzád fohász-kodom örök élő hittel, mutass nekik látást, mely elüzze szemük vakságát, s hitében a gyarlót, mely megerősítse!...

Szent király szavát az Isten meghallgatta, mert ime, alighogy szavait bevégzé, mennyei fényesség szállott a fejére, millió fénysugár koszorut font rája, százszor ékeesebbet, mint a koronának hív-ságos aránya.

Láttára e fénynek ezernyi ezer nép le a földre borult, s hitben erősödve imádkozott buzgón ahhoz az Istenhez, kiből való hitök imént meggyöngüle, erős hitü László Istenéhez ekkép békéle hódoló alázattal a nép.

László király intett, hogy várakoz-zanak. Megnyilatkozott a Mindenható Isten, s végét veti a nagy döghalálnak még ma.

Ezzel befordult selyem-sátorába. Leveti köntösét a gyásznak, s felölti biboros palástját, illatos fürtjei omlanak vállára, ő fenséges fején ragyog a korona, előveszi aztán aranyos kezívét, melynek idegéről oly sok halálos nyíl röpült a kúnokra; kiválasztja legszebb ezüst-tollú nyilát, s kilép a sátorból népe közé, amely némán, alázattal térdrehullva várja.

— Kövessetek engem! — int nekik a király.

A nép megy utána dicső királyának s várja erős hittel, csodabizalommal, hogy mit lesz teendő.

László egy halomnak tetejére lép fel, köröskörül népe vigyázza remegve elszoruló szívvel. Soha ilyen szépnek, soha ilyen nagynak nem látta ez a nép koronás királyát... Hogyha szárnya nőne, angyalnak beválnék s örömét lenné a Mindenható benne!

A szent király előveszi aranyos ivét, ezüsttollu nyilát az idegre teszi, egyszer megfeszíti, aztán pendül-pattan, s keletfelé röpül szárnyát suhogtatva, mintha ezüstszárnnyu madárrá változnék...

Ezer meg ezer szem követi futtában.

Szól ekkor a király:

— Menjetek, hiveim és keressétek meg királyi nyilamat. Kopoltyúja alatt van az orvosságtok. Abból szedjétek ti, amennyit szedhetek, az majd meggyógyítja nehéz nyavalyátok, Isten jóvoltából.

Kétszeri mondást sem vár a nép, de siet, csoda-orvosságát nehéz nyavalyának, hogy megismerhesse.

Föllelik a nyilat, földbe fúródott hegye és ott vagyon kopoltyúja alatt egy négylevelű fű; úgy hívták eddiglen *keresztfű*, mivelhogy keresztet ábrázol szárán a négy levél.

Tömérdek effajta van a tágas mezőn, sietősen szednek, irul viszik haza és ettől — ó csoda! — meggyógyul az is, ki a halállal küszköd... még a halottba is, mintha visszatérne a kialudt élet.

Tölggyessy Artur: Egy őszi reggel.

(Téli Műtárlatból.)

Mind az ország vallja, szájról-szájra adja a jóságos király erős Istenének végtelen hatalmát; kunyhók és paloták zengik László király nevét, magasztalják Isten előtt való ritka kedvességét.

A kétség hamuja többé nem rejt szikrát, fellobbant, s ellobbant örökkön-örökké Hadúr hire-neve.

*

Azt a csodafüvet háladatosságból elnevezte a nép „Szent László füvé“-nek.

Eltaposott rózsák.

(Fálgamunka.)

Száll az élet, mint a röpke szellő,
Mig felette ül borongó felhő,
Melynek méhe villámok tanyája
Nem gyanítani: mikor csap le rája?

Száll felettem boldog ifju élet,
Szébb virágról szébb virágra téved,
Utja közben gondolatlan lábam,
Rózsa hervad utjaim porában.

Gyöngye rózsá, ifjuságom képe
Mért kerültél lábaim elébe?
Mért is kellett ily korán lehullnod?
Mért is kellett titkon elvirulnod?

Szébb életre szánt az isten téged,
Ártatlanság tiszta ékességed,
Szép lány keblén nyilni elhagyottan,
Hervadni is szébb lett volna ottan...

Nagy jövendőm juttatád eszembe,
Szállok én is fergeteggel szembe,
És ki tudja: nem tör össze szárnya,
Mig az álom még valóra válna?

Gyöngye rózsá ifjuságom képe,
Mért verődtél lábaim elébe?
Mintha benned önsorsomat látnám,
Reszket lelkem lehullásod láttán!

A jókedvhez.

Csak te ne légy hozzám hűtelen,
Tarka jókedve, éltem virága!
Kevés örömet nyújt az élet,
Szállj le rám, ne éljek hiába!

Keserűség, bánat, fájdalom
Élősködik gyakran szívemen,
Utilaput kössünk talpára!
Csak te maradj vélem szüntelen

Tarka jókedve, pajzán gondolat,
Ez a fiatal szív rózsája...
Hogy ne legyen sötét életem,
Te deríts napsugárt reája.

Tövis van minden virágnak,
Neked is hadd legyen, nem bánom
Tövisedül nőjön gúnykacszaj.
Gúny az én legdrágább jószágom!

S ha a világ nyelvét ölti rám,
Rát irigység rágja fületem,
Szívet-lelket tépő gúnykacszaj,
Az legyen reája felelet!

Oláh Gábor.

AZ UTOLSÓ SZEGFŰ.

(Elbeszélés.)

Irta: **Szeydlitz R.**

Francziából fordította: **K. Beniczky Irma.**

Dél felől a Pyrenék hófödte csúcsai ragyognak. Nyugaton hullámzik, háborog a legszilajabb tenger, mely azonban a leg-„fess“-ebb is. Éjszaka felől homokb czkák terülnek el a végtelenségig, és kelet felé azon igyekeznek a föld, hogy méltó legyen nevére; valahol ott hátul a homoksivatag mögött mezők, kövér rétek, kertek képződnek s valószínűleg emberek is laknak, mert Franciaországnak ott hátul kell lennie, hiszen onnan hozott minket ide a vasúti vonat.

De itt nincs sem hegy, sem rét, sem föld, sem víz, sem Franciaország, sem más egyéb. Itt van Szent-Amarin.

Künn a tengerben osztrigapont, benn a szárazon játékbank, a legszeszélyesebb highlife és a legnehezebb fapapucs, nyomorúságos, rozoga, piszkos kunyhók s egy kérkedő, kaczer, tarkamajolika-téglából, vasból és üvegből épült kaszinó.

A homokba merült éktelen, komor templomot látunk a helységtől jó távol futó homok, pusztá és rekettje, meg egyéb disztelen, szívóséletű, fakólevelű kőrök középette, út nem vezet oda, a homokban kell a „hivők“-nek gázolniok, ha Isten házába el akarnak jutni. Száraz tengeri hínár, mit a viharok oda hoztak, lóg a tetőn és a hitvány sirkereszteken a templomot környező temetőben, melyet alacsony fal kerít, tiszteletteljes távolságban a templomtól áll a szegényes, kiesi lelkészlak.

És aztán nem látunk egyebet, mint homokot, eget és Szent-Amarint.

Ez a fészkek olyan, mintha az angyalok rosszkedvükben szétszórták volna játékszerládájukból, mintha széthányták volna mindenfelé, a homok közé, a dombok tetejére, ide is, oda is. Messzire terjedő téren látunk csupa különálló, egymásnak hátat fordító, rozoga, fekete, homokba süllyedt halászkunyhókat. Ezt nevezik „falunak“. Milyen füst... és milyen parfümök terjednek onnan!...

Oh, te Szent-Amarin, te hűséges fegyvernőke a roncsvali hősnak! Hihetetlen, hogy annyi veszély és kemény megpróbáltatás után, melyekben hősiiesen megálltad helyedet, éppen itt fejezted volna be dicső életedet? Ha csak agylágyulásban nem szenvedtél. Szeretném tudni, miért sértettek meg azzal a jámbor emberek, hogy nevedet ezen nyomorúságos fészkekkel összekötötték.

Ilyenek egy magányos ember elmékedése, kit a véletlen, a sors, a saját szeszélye, vagy — igazság szerint — a divat áramlata idehozott Szent-Amarinba.

Mert hát miért jönnek ide az emberek? Éppen csak azért, mert divat?

Ezen a tavaszon, úgy rendel a „Figaro“, a jelszó: Szent-Amarin! Ezen a tavaszon ott lesz „egész Páris“, s eszerint ezen a tavaszon — azt csak mindenki belátja, — ide kellett jönnünk.

És aztán — úgy hirdették nekünk, — itt Észak- és Dél-Franciaország valamennyi fürdőinek élvezeteit együttesen fogjuk találni. Patti-t fogjuk hallani, lesz vitorlás regattánk, kaszinóbálok, szerenádok, lawn-tennisz stb. S így történt, — azt mindenki belátja, — hogy ide kellett jönnünk!

Hát még a „Figaro“ napi tudósításai:

„Szent-Amarinban ma reggel 17 fok meleg volt, megérkezett: A. grófné, B. herezegné, C. herezeg s úgy tovább a „monde“-tól kezdve le a „demi“-ig. S így hát — azt belátja mindenki, — el kellett jönnünk — s el is jöttünk mind, mind! Ha akartunk, ha nem... mind valamennyi — én te ő, meg ő... különösen ő, meg ő...

Milyen különös, de való igaz, itt vagyunk s nem tudjuk fölfogni, vajjon miért kellett éppen ide jönnünk, miért nem építették ezt a csinos kaszinót, ezeket a szállodákat valami szébb vidékre, de azért mégis itt vagyunk.

És most belső bosszúságunk fölé a lehető legvidámabb arcot kell vágnunk, el vagyunk ragadtatva, mindent gyönyörűnek találunk s úgy viselkedünk, mintha más helyén e nagy világnak nem is tudnánk lélegzeni, enni és inni csak éppen itt s fölötté igyekszünk arról gondoskodni, hogy a világ ittlétünkről értesüljön.

És hálistennek! Az első három nap mulva szerencsésen bejutottunk a „Figaro“-ba. És végre ez a földög. Bizony! Az élet nem olyan könnyű, mint némelyek gondolják, de hát a siker! Az nagyon is szép dolog!...

Azt pedig ma kétszeresen élvezhetjük.

Ma lesz Szt.-Amarin virágünnepélye! — Már jóval előbb hirdették a lapok, hogy a párisi sajtó a vidéki sajtóval egyetemben virágünnepélyt fog itt rendezni, ez leendő a „saison“ fénypontja, nagy eseménye! Csodaszertű lesz, — mondta a „Figaro“, és valóban minden vonattal érkeznek új vendégek, a hotelek zsúfolva vannak s kénytelenek a halászkunyhókba szállni.

Mindennap látunk egy-két új fogatot, mindenütt csak a nagyszerű előkészületekről beszélnek, roppant mennyiségű virágot szállítanak Nizzából, Cannes-ból, mert itt Szt.-Amarinban nem terem más növény, mint rekettye!

Mindenki helyről, toaletteről gondoskodik...

És most itt van az ünnepély, a virágkorzó kezdődik.

„Ugy, mint Nizzában! — kiáltanak elragadtatva.

„Igen, éppen úgy, mint ott. Először esik az eső, aztán hideg nótát füttyöl a szél, haragszik, hogy nem kavarhatja föl a vizes homokot és jó későn, miután a „misztral“ (északi szél) elkergette a felhőket, elindul a menet, harsog a zene, a lobogók lengedeznek, hercegnők beleakadnak tánczosnókba, és megfordítva. Természetesen csak fogataik teszik azt, míg a gyalogjárók letapossák egymás lábujjait, és mindezen tarka-barka esztét vesztette, egy más világból ide tévedt farsangi őrzöngésben szenvedő zajongó, ragyogó közönség háttérében áll a szegény falusi nép, ámulva-bámulva, a nyomoruságos, füstös kunyhók lakói azon törlik a fejüket, — azt kérdik egymástól, vajjon, mit jelent, mirevaló tulajdonkép mindezen zaj, ezen komédia?“

A „tout Paris“ fojtó parfümje szétárad a homokpuszta tisztára mosott levegőjében, bűvös felhőként terül el s kábitó bűnként ereszkedik a szegény jámbor nép lelkére, szívére: az arany, a gazdagság, az örült pazarlás finom, kábitó, szédítő illata az.

Hiszen az aranyból nekik is jut: az idegenek roppant áldást hoznak e szegény népnek, már előre lehet látni, hogyan gazdagodik még egyik a másik után. Dolgozni, halászni, a nyomorral, az elemekkel küzdeni, hálótat foltozni, eh, mit! — tegye, akinek kedve van hozzá!

Csak a pap udvarában morog mérgesen a vén házörző komondor s mélyebben behúzódik kunyhójába, a szalmába dugja fejét, hogy ne hallja a zajongást, az ujjongatást, a vig zenét, ne érezze a párisi levegőt.

Itt-ott, valamely magános viskóban szintén morog, dörmög egy öreg ember, vagy egy öreg asszony, mert náluk nincsenek idegenek beszállásolva. Ők sem élvezik azt az ünnepélyt úgy, mint a vén komondor, ami igazán szép és szemképrázlatos, azt tartják, a virággal nem lehet jóllakni, akkor hát minek nézzék? És most következik a virágcsata! Most bámul csak igazán a szegény nép! Most mondják egymásnak:

„Vajjon mirevaló mindezen bolondság? Ez a nevetés, dobálás és szemforgatás? Mirevaló ez a kocsidiszítés? Nini! Oda nézzetek, emberek! Ott annak a kocsinak még a kerekei is körül vannak csavarva szegfű-füzérekkel, belseje valóságos tömött szegfű-fészek, a lovak tele vannak akgtatva szegfűkoszorúkkal, a kocsis és inas szegfűbe van temetve... nem bolond komédia az? Minek is küldenek annyi pénzt Nizzába, jobb volna, ha nekünk adnák, nekünk, itt Szt.-Amarinban.“

Hanem az, ki abban a gyönyörű hintóban, „szegfűben fürdik“, a szép — azt éppen nem lehet ráfogni, — tehát a „fess“ s mindenekelőtt a legdivatosabb valamennyi „mondaine“

közt, ki azt a szép nevet viseli: — ne kérdezzük mi joggal — d'Hautville Alfonzine (igen szép a czimere is), ki erélyes bátorsággal ma kivívta a győzelmet, a dicsőséget, az másként gondolkodik.

Ha egyáltalában gondolkodik? Hogyne, még pedig nagyon is sokat gondolkodik. Mert az ő sikeréhez sok számítás, sok tudás, sok mérlegelés kell. Tömérdek virágot fölhalmozni becses személye köré, azt bárki teheti. Virágot öltözéknek választani, vagy azt hozzá alkalmazni, ahoz sokan értenek. De szándékosan olyan virágot választani, mely már nem is divatos, az merész gondolat. És mégis éppen a nem-divatos szegfű legyőzte valamennyi orchidéát és chrizantéát.

Pedig nem is volt a megboldogult brav-général kedvenc szegfűje. Ezek az illatos virágok nem pirosak, hanem halvány-sárgák, sötétlila pettyekkel; és Worth ugyanilyeneket himeztetett a remek toalettere és a gyönyörű csipkenapernyőre is.

És az előlülésen guggoló mopsz nyakövéhez erősített sárga szegfűcsokrot azzal a rátartó grandezzaival viseli, mely vele született tulajdonsága nemes fajának.

— Lám, lám! — mondja valaki a nézők közül a mellette állóhoz fordulva, — hiszen ez Alfonzine! Valóban ő!

— Alfonzine? — kérdi amaz csodálkozva. — Alfonzine...

— Ugyan, ne tettesse magát, hiszen jól tudja, a Chatelet-színházról...

— Ah, tudom, tudom, akiről azt beszéltek, hogy...

— Igen, igen!

— Csodálatos örület! Doll! — kiáltanak mások, bámulva igyekeznek, hogy virágcsokrot dobhassanak a szegfű-fürdőkádba — Esztelen pazarlás! — hangzik nem egy ajkról. Messziről látható, a homokfelhők és az ostorerdőből kiemelkedő „korrekt“ czilindere a kocsisnak és inasnak.

— Bolond gondolat! — így hangzik a kritizáló közönség télete, de ez a két szó éppen nem gáncsoló, elítélő, ama bizonyos szeretet lappang a hangban, mintha a szülők pajkos, kis szeleverdi után kiáltanak.

És valahányszor arra fordul a fogat, ugyanazon szeretetteljes megjegyzések hangzanak:

— Esztelen! Örült! — Az inas is hallja, kinek éppen olyan furfangos az arczulata, amilyen buta a kocsisé, az is hallja.

Hát az urnőjük?

Az hallja csak legjobban. Ezt várta, ezt óhajtotta és szinte előre érezte. És ma este a kaszinóban, — oh, ott tökéletes lesz a diadal. Ott lesz „ő“ is, kinek annyira hódolnak, hiszen homlokán egy jövődöbéli királyi korona dicsfénye ragyog... hátha „ő“ is... ki tudja?...

És most, midőn a kocsis végre elszélednek, midőn a csatának vége és a sorok ritkulnak, most féktelen diadalérzet ragadja meg egész lényét, valóságos láz járja át bensejét. Elérte a kitűzött célt! Ebben a saizonban ő uralkodik, Alfonzine, és senki más!...

Most megvan a siker, most minden kívánsága teljesülni fog, most lesz adóságai megfizetésének az előestéje. Aztán következik majd egy kis palota, most bekövetkezik a nyomorgás, a gond és szegény, a lealázás nyomasztó évei után a széles alapra fektetett kényelmes élet ideje. Ezentul nem vág grimaszokat a színpadon, de vág kupónokat. Többé nem játszik statisztaszerepeket tündérdarabokban, hanem a börzén játszik „va banque“

Ah, milyen jólesik mindezekre gondolni, — szinte el kábitja az embert!

De vajjon miért akart éppen ma és éppen itt annyira örülni, ujjongni; miért választotta éppen Szent-Amarint nagy kísérlete keresztülható fogásának színhelyéül?

Csak azért, mert az embernek meg vannak bizonyos pillanatai, melyekben nem kormányozhatja saját énjét kedve szerint, a természet bármennyire el van fojtva, el van nyomorítva, az önzésben gyökerező, a hiúságon és egyéb emberi gyarlóságon élőködő vágyak és szenvedélyek zsarnoksága által, mégsem hagyja magát végképen kiirtani s olykor fölocsudik hypnotikus

álmából s bár az illető megtanulta az élet szigorú iskolájában, hogy úgy boldogul legjobban a sikerért való küzdelemben, ha a szívet csakis fölötte szükséges, sőt nélkülözhetlen izomszervnek tekintí, de hát mindennek daczára meglepi olyan pillanat, mikor az ember kénytelen a természet érzelmi követelményeit akarva, nem akarva, teljesíteni.

Alfonzine tudniillik, mint valamennyi effajta „párisi“ nő vidéken született. Sőt mi több, ő éppen itt, Szt.-Amarinban látta először a napvilágot!

Azonban ő nem említette soha ezen körülményt, párisi ismerősei előtt, minek is emlitené, hiszen ő maga is jól tudja, hogy udvarló s ugynevezett jóbarátai vajmi keveset törődnek a „demi monde“ zavaros egén megjelenő meteorok multjával s még kevésbé a jövőjükkel, — azoknak csak jelenük van.

Egykor, már jó régen volt — még igen fiatal korában, — egy cap-bretoni szállodában szolgált s a főpincézér társaságában eltűnt s természetesen némi bolyongás után megtalálta az utat Párisba, mert aki Párisnak való, az ösztönszerűleg oda veszi útját. Aztán évekig nem hallották hírét Szt.-Amarinban, minek is?

Az utóbbi években azonban megemlékezett szegény szülőiről, néha pénzt küldött nekik, — leveleiben mint „szorgalmas eseléd“ szerepelt, kit az uraság nagyon kedvel, mert „olyan dolgos, hűséges és becsületes.“

És a szegény öregek örömet elfogadták azt a húsz frankot, mit néha egy ezresből félretett s jónak látta azzal áldozni a gyermeki szeretet oltárán.

De most — így tervezte — szemtől-szemben fogják látni a szülői. — Elérkezettnek vélte az időt arra, hogy lássák és bámulják. Eléjük lép teljes, pazar pompájában. És most nem húsz, hanem egész ezer frank volt a zsebében.

Mikor a kanyarulathoz ért a fogata, azt parancsolta a kocsisnak, ne forduljon vissza, hanem csak hajtson tovább egyenesen, így kimaradt a sorból s mindjobban távozott a hullámzó tömegtől, míg végre az elegáns fogat egyedül tovahimbálódzott a puha homokban. Alig vették észre távozását, olyan ügyesen választotta meg a pillanatot.

Most egyedül van a homok közepette.

A tüzes lovak csak lassan haladhattak az úttalan pusztán a virágos hintóval.

Csak egyenesen, mindig egyenesen, előre! Hiszen Alfonzine itt nagyon jól kiismerte magát, csak egyenes irányban kell haladni, még nem láthatta szülői kunyhóját, mely ama dombnak túlsó oldalán állt, melyen a templom van a temetőtől környezve.

Amint fogata továbbhaladt, sok helyre ismert, hol egykor mezitláb, napégette areczsal és karral, rongyos szoknyában a homokban játszott. Hát ez a nap a visszaemlékezések napja. Valami fájdalmas érzés szorongatta lelkét, ez pedig idegen, új érzés volt előtte. Gyermekkori álmok lebegtek a csunya tompahegyű torony körül, átkandikáltak a temető alacsony homokba süppedt falán. A száraz bozót éppen úgy suttogott, sistergett, mint hajdan, olyan bús, szomorú zöngéssel.

Midőn fogata a temetőhöz ért, Alfonzine-nek egyszerre feltűnt az a metsző ellentét. Ő maga, fogata, minden képzelhető mesterséges pompájában és ott a hitvány fakeresztek az alacsony, szétomlott sírok néma gyülekezete, a szt.-amarini szegény halászok nemzedékeinek csontjai porladnak itt gondteljes, nyomorúságos élet után...

Egyszerre, midőn a kocsi a temető bejárata előtt haladt, Alfonzine azt kiáltotta a kocsisnak:

„Álljon meg!“

Kiszállt, az inas is leugrott a bakról.

Alfonzine belemarkolt a szegfűbe, összeszedett, amennyit birt s az inasnak mondta:

— Charles! — szedje le a virágokat, vágja le, szagassa le mind, mind!

— Amint parancsolja.

És Alfonzine a temetőbe sietett egy nyaláb virággal. Válogatás nélkül szórta a szegfűket a sírokra jobbra-balra, amint

előrehaladt, mikor elfogyott, visszament üres kézzel s megint elvitt, amennyit birt, hiszen még sok van a kocsin.

Az inas összeszedte a kocsissal, mintha azt akarná mondani:

„Ez hát a legujabb őrjöngés!“

Aztán sietett a virágok lefejtésével.

Alfonzine összeszedte, megint a temetőbe sietett és szórta a disztelen sírokra.

Az inas utána vitt egy nyalábbal.

— Még többet! Szedje le mind a kerekekről is. Egy se maradjon ott, hallja?

És szórta, szórta a virágokat. A temetőnek egyik oldala még üres volt, s ott szorosán a kerítés mellett látott egy magányos sirt — kereszt nélkül. Alfonzine egy pillanatig habozott, elmenjen-e oda, vagy nem? De aztán a legközelebbi sírra szórta az utolsó maroknyi virágot.

Most valaki megszólította, hirtelen megfordult s a pap előtte állt.

Nem ismerte az elegáns hölgyet s meleg szavakkal köszöntő meg illatos adományát, ezek a szegények, kik itt pihennek, ilyen diszről nem is álmodtak soha, áldott legyen a kéz, mely megemlékezett róluk.

Alfonzine zavarba jött, fejét meghajtván, felelt röviden, futólag pedig az öreg lelkész szeretett volna vele hosszabban elbeszélgetni, de Alfonzine-nek erre nem volt kedve s hogy vége vessen hálálkodásának, azt kérdezte, ki nyugszik ott abban a magányos sírban, a fal tövében s miért nem állítottak neki kereszt fát, mint a többinek?

— Oh, kérem, — felelt a lelkész olyan arcz kifejezéssel mintha ez a kérdés kellemetlenül érintené, — szomorú emlék az a disztelen sír. Egy szegény, bukott leány nyugszik abban, de hagyjuk nyugodni, a jó Isten ítéljen fölötte, nem gyalgó emberek.

Alfonzine úgy érezte, mintha arezul ütötték volna, de annál büszkébben emelte fejét s közönyös hangon megjegyezte:

— Bizony hadd nyugodjék békével! — Aztán kezét nyujtotta a lelkésznek (szegény, jámbor lelképásztor, ha tudná, milyen tévedt báránya az ő hiveinek nyájából áll előtte), s meleg szavakkal elbucszott tőle, aztán fogatához sietett, mikor a már üres kocsiba szállt, az inas kérdezte:

— Parancsolja, hogy visszainduljunk?

— Nem, tovább kell hajtani egyenes irányban!

A kocsis rögtön megindította a lovakat s tovább bandukoltak a homokban.

Végre a dombot megkerülték s ott a tengerpart felőli lejtőn egy roskatag viskót lehetett látni, ez volt Szent-Amarin helység utolsó háza. Abban laknak az ő szülői!

— Álljon meg! — kiáltott Alfonzine a kocsisnak és megint kiszállt. — Várjanak itt, míg visszajövök.

S elsietett gyönyörű, suhogó világosselyem pompájában.

Gyalog akart szülőihez menni, mert úgy gondolta, az mégis csak — hogysis mondjam? Hát nem bánom: jobban megfelel a „chic“-nek, ha gyalog érkezik oda és megkopogtatja a szülői ház ajtaját, mintha fogatán jelenik meg, kiszáll és az öregek lábaihoz borul. Az ilyen jelenetnél fölöslegesek a kíváncsi tanuk.

Különben is a kocsi most kissé furesán nézett ki disztől megfosztva s a mindenfelé lefittygő zsinórokkal és sodronyokkal. Elmúlt egy fél, egy egész óra.

A nagyságos szolgálaurak szivaroztak és frécseltek, aztán boszankodtak és káromkodtak, a cigaretták elfogytak.

Egy és félóra!...

— Ha még soká itt állunk egy helyben, — mondta végre a kocsis, — akkor elstüledünk ebbe az átkozott homokba, jobb lesz, ha kissé mozgunk!

De éppen mikor a kocsis meg akarta indítani a lovakat, urnőjük megjelent a dombon, a homokba gázolva selyemcipőivel. Nagyon sietett, szinte hallani lehetett pihegését.

Egyenesen a kocsishoz futott és hirtelen beszállt.

— Haza!

Olyan haragos, szinte vad hangon mondta ki a szót, hogy az inas bámulva nézett rá.

Hihetetlen! Urnöje arczán könnyek nyomai látszottak, a gyönyörű „teint“ (arcszín) sávós lett, szemei vörösek, harag lobog benne, száját pedig éles, gonosz vonás környezi.

És midőn a kocsi tovább haladt s a „korrekt“ urak a bakon nem láthatták, újból könnyekre fakadt.

Ilyen hangulatban tért vissza d'Hautville Alfonzine szülőinek házából, az összegyűrt ezresbankjeggyel zsebében.

Nem fogadták el a gyalázat pénzét ott abban a szegényes viskóban, — apja, anyja nem méltányolta Alfonzine fényes, szemkápráztató megjelenését. Szerencse és öröm helyett olyat hozott az öregek lelkére, a rozszant kunyhóban, ami eddig — szegénységük és nyomorgásuk daczára — oda nem férhetett soha: búbánatot és szégyent!...

Alfonzine lesütötte szemét s megpillantott a kocsi szőnyegén egy ott felejtett félig nyílt, de félig elgázolt szegfűt, a mai nap diadala állt szemei előtt, mint egy ragyogó, bájos tündérkép — és most?...

Éppen a temető kapujához értek, Alfonzine összerezsent.

„Megálljon!“ — szólt a kocsisnak.

Fölvette az elgázolt szegfűt s kiugrott a kocsiból, a temetőbe sietett, megkerülte a templomot s fölkereste a magános sirt.

Ott letérdelt s letette a szegény összegyűrt szegfűt a disztelen hantra s hangos, keserves zokogásra fakadt.

Megint soká tartott, míg visszatért a kocsihoz, a szolgálk megint unták magukat. Végre megjelent, a kocsiba ült és parancsolta: „A szállodába!“

Arcza bús volt, halvány is lett volna, de... azt nem lehetett látni, mert hát... csendesen ült a kocsiban s elmerengett a messze távolban.

De azután, minél közelebb ért a lobogókhoz és az emberekhez, annál derültebbek lettek vonásai, sugárzóbbak a szemei. S régi terveibe és számításaiiba merülten, a megszokott változatlan boulevard-mosolylyal ajkain, érkezett haza.

Egy óra múlva már megjelent a kaszinóban pezsgő, sziporkázó jókedvvel, sugárzón, ragyogón, búbájosan, és élvezte diadalát.

Azt az ostoba jelenetet, mely ott künn lejátszódott a rozoga viskóban, a magános sirt a temetőben, melyre utolsó szegfűjét helyezte s könnyeivel megöntözte, már elfeledte.

Feledni, ami bánatot kelt, az a legegyszerűbb, és ama élvhajhászó emberek nézete szerint, kik csak a pillanatnak élnek, a legegyszerűbb is...

Hónap elsején.

I.

Hej! de boldog ember	Lehet ám költeni,
Vagyok én!	Lampolni,
Nincs boldogabb a föld	Koresmárosné lányját
Kerekén.	Ölelni;

Pénzem van, mint szemét,	De előbb a mosást
Zsebemben,	Fizetem
Csörgetem, mint nagy úr,	S kosztom, mert máskép
Kevélyen.	Ehetem... [nem

II.

Kifizettem kosztom,	Most már csak idebenn
Mosásom,	Maradok,
Nem maradt egy rongyos	S letűnt jómódomon
Forintom.	Búsulok.

Laczi.

A három költő regéje.

Irta BARNA TIBOR.

Volt nékem egy szerencsétlen, szegény barátom, úgy hívták: *Jób*. Bankhivatalnok lett volna, ha nem irt volna verseket és költő lett volna, ha nem lett volna éppen bankhivatalnok. Így kettős életet élt az árva. Érezte mindkettő súlyát, elviselte csendes megadással mindkettő nyomoruságát, bizakodva erősen holmi eljövendőben, valamiben, aminőt maga sem igen tudta, vajjon mi lesz az, és a jó reménység fejében lemondott mindazokról az édes apró örömökről, melyeket az élet két kézzel dobál boldog-boldogtalannak, s lemondott róluk. Ostoba öröme tellett hívásos aszkéta életmódjában, de ez az öröm volt egyetlen boldogsága, ne irigyeljük tőle. Otthon ült mindig. Éjjel, amidőn más emberek édesdeden alusznak, vagy kótyagos fejfel parádézna végig az utcán — némi nemű hölgyekkel — ő rossz verseket irt. Meglopta az álmát, leparancsolta ifju forró vére lelki vágyakozását, nyitva erőltette lecsukódó, fáradt pilláit, csakhogy rossz verseket irhasson. És a hivatalban, uram isten, a hivatalban, álmos, zugó fejében eszmék főttek, eszmék, melyek az emberiségnek hivatva új czélokot, új eszményeket adni, csakhogy soha meg nem főttek. Ellenben megfött arczátlan haragjában, a főnök ur, amint látta, hogy izzad minden istenadta nap három java erejében lévő hivatalnok véres verejtéket, csakhogy jóvátegye valamiképp mindazt, amit *Job* ur egyesegyedül képes volt elhibázni.

De hát csoda-e az ily ellentétes foglalkozások közepette? És hogy mennyire ellentétes fogalmak a bankhivatalnokság és költőség, az leginkább abból tűnne ki, hogy amíg a csúffá tett kasszakönyvekért főnöke titokban fejét okolta, addig a szerkesztőségekben valamivel több nyíltsággal verseit egészen természetellenes lábai miatt vetették vissza. S így *Jób* urnak mije sem maradt gáncsolatlan, csak éppen külalakja s ez igazán szép volt. Izmok dagadtak rajta, mint a francia Herculesen sem különben és hatalmas mellkasában, az orvosi tudományok szerint, kifogástalanul működött szive. De *Jób* ur eme utolsó szép tulajdonaival is mérhetetlen ostobaságot művelt és fejestül, verlébastul beleszeretett egy Madonnatekintetű, soványka varróleányba, úgy, hogy nem akadt soha az a három tisztviselő, aki ebbeli hibáját vakaró késsel, klormészszel és fejtöréssel jóvátette volna.

A baj annál súlyosabb volt, minthogy a leánykát már ketten körülövezték szerelmükkel és verseikkel. Az egyik az akadémia tagja volt. Oly gyönyörű verseket irt, hogy rajongói méltán, sőt joggal mondhatták azokat a görög és római klasszikusokéhoz hasonlóknak. Annyira hasonlítottak, mint egyik tojás a másikhoz. Különség mi sem volt, csupa tiszta, merő hasonló-ág. Gondolat, forma, mind, mind hasonlított és így kézzelfogható, hogy gyönyörű és szép volt. A másik az ellentéte volt. Borzas hajai orcájába csüngtek s amögül fekete csillogó szemeivel éhesen nézte a jövőt. Csupa láz volt rajta minden, forró lehelete, égő pillantásai, mozdulatai, de ah, amit irt, az egészen kiméletlenül új volt, azt nem akadt, aki megértse. Az emberek ugyan bámulták, mivel itt-ott egy gyönyörű árnyalatos vonás sejtettni engedte az egész tökéletes művészetet. De mit ért? Meg nem értették. Olyanformán voltak vele, mintha egyszerre előállana egy tollművész és gyönyörű írását mutatná nekünk, egy új, sohasem

gondolt nyelven, melynek jegyeit senkisé is tudja értelmezni.

És ezek közé beállt harmalíknak bámulónak, hódolónak és versírónak, Job.

Ott állottak hárman: *Test*, a klasszikus, *Vér*, a verista, és *Jób*, a semmi.

De a varróleány csak azt látta, hogy mindahárom férfi és mindahárom ama felettébb rossz tulajdonságban szenved, hogy verseket ír s nem tudott közülök választani egyet, akit kegyeivel elhámozzon, szerelmével boldogítson.

Nagy Zsigmond: *Shylock*.
(Téli Műtárlatból.)

Meggondolási időt kért tehát magának, amit mindahárom szívesen megadott, miután mindegyikük egyformán bizott ellenállhatatlanságában. A leányka sokat gondolkozott, tépelődött, majd hogy meg nem űrült attól, hogy nem tudott elhatározásra jutni. Ekkor különös véletlen kezébe akadt a „Mesterdalmok” szövegekönyve. Éppen annyit hámozott ki a sok cikornyából, hogy azé lett a díj, kié a legszebb dal volt, és ez elég volt ahhoz, hogy cselekedjék.

Maga elé hívatta három költőjét és kijelentette előttük elhatározását. Azé lesz, kinek hozza intézett verse, úgy forma, mint tartalom tekintetében leginkább szól szívéhez.

S a három költő arcza felragyogott.

Ott állottak azután némi idő múlva újra néma

feketében, a fai mellett. A varróleányt *Test*, az akadémikus, a szoba közepére egy karosszékbe ültette, hogy — igen természetesen — formája legyen a dolognak.

Ő maga lépett is elő legelőbb és átnyújtotta a delnőnek tiz oldalra terjedő lyrai költeményét. Ebből kiolvasódott, hogy költői versengésének tárgya az, ami Venus volt hajdanában a görök istenek között és ami Venus még most is az ég csillagai között. Továbbá, hogy az aposztrofált magában egyesíti ezenkívül Junó és Aphrodite összes tulajdonait is, valaminthogy egy személyben kéjtigérő, mint egy bachansnő és érintetlen, mint egy Vesta papnő.

A kisasszony, miután gondolhatta, hogy *Test* urnak nincs szándékában őt sértegetni, bóknak vette; mind a százhusz strófát és mosolyogva mondta:

— Igen szép! — Nos, lássuk önt!

Vér előlépett és hirtelen szenvedélyes mozdulattal szinte ölébe dobta munkáját.

Az nem volt hosszú. Ellentétes érzelmek küzdtek benne. Egyszer úgy érezte a varróleány, vonzzák őt szépségükkel. Mászor visszalökte a rút, az utálatosan emberi... Nem olvasta végig.

— Ezt... Nem... Vegye... vegye vissza. Lihegte.

Vér látta a hatást és elbizakodott mosolylyal fogadta vissza művét.

— Enyém a pálma, — gondolta ezalatt.

Csend támadt azután. Halkan, zavarodottan, bátor-talanul, piruló orcákkal és könybelábadt szemekkel közelgett a szerencsétlen *Jób*. A szíve hevesen kalapált. Talán most az egyszer sejtett olyasmit, hogy egy csöppet sem tud verset írni.

De alighogy a varróleány rápillantott a papírra, izgatottan felszököt.

— *Jób*! — lehelte, és tekintete delejes sugárral furódott szerencsétlen barátom szemeibe.

— *Jób*, — te édes!

Jób versét egy képes levelezőlapra írta.

Mi a szép?

*Mi a szép, mi a szép?
A csillagos, magas ég!
A madárdal, a mező,
Mikor zöldel az erdő.*

*Mi a szép, mi a szép?
Ez a nagy földkerekség!
A gondtalan, vig élet;
Az ifjúkori évek.*

*Mi a szép, mi a szép?
A barátság, békeség!
A liliom, a rózsza;
Az illatos ibolya.*

*Mi a szép, mi a szép?
Ha a kis lány szeme kék!
A hajnal s az alkonyat,
Fűszálon fénylő harmat.*

*Mi a szép, ki a szép?
Nem kell ehez bölcsesség:
A ragyogó, fényes nap,
A rózsám, ha csókot ad!...*

Molnár József.

Két nővér.

A FIATAL FÉRJ.

(A házaseletről.)

Irta: UJPESTI.

A tornáczomon függő falióra hatot ütött... Már egy órája olvasok egy vaskos könyvet, de annak még az első lapján se vagyok tul. Az igazat megvallva, a bölcselmi dolgokhoz nincs egy csöpp kedvem se! Az örökös elmélet! Az unalmas bölcselmény! Az ember elvégre a sok esztétikai olvasmányoktól elveszti józan ítélőtehetségét és természetszerű izlését. Egy óráig élvezni a kalandús regényeket, többet ér, mint az esztétikai színezésre való elmélkedés. Aki a szépet a természetben, a valóságban nem csodálhatja, annak nem használ a sok gondolkodás és fejtörés: ítélőképessége örökké kezdetleges lesz.

A házasság járma vajjon nincs-e összeköttetésben az esztétikai bölcsesetekkel? Tizenegy hónapja, hogy nő vagyok.

Az én Arankám, a megtestesült szeretetreméltóság... s én mégis abban az öntudatban vagyok, hogy mint férj, álláspontom ingadozik és valamiért lakolok. Oly házias, oly szerény és szolid ember lettem, hogy a Muzsák már elveszett fiuk gyanánt siratnak. Ha elgondolom annakelőtte... a fiatalos hév, korlátlan szabadság, a pezsgő élet, a kalandok mennyei boldogsága és most... Istenem, elmulik három-négy hét, míg egy tisztességes lumpolásban résztvehetek. Aztán néhány nap óta ő is magamra hagy, ahelyett, mint azelőtt, a sarokban levő pamlagon foglalna helyet, s bölcselmi elmélkedésemet feledtetné szorgalmas kézimunkavarrással. Közledik a születésnapom s biztosan készül valami meglepetésre, azért zárkózik be boudoirjába, mint egy zárdában, a jó lélek! Ő jót akar, s hálátlanság tőlem, hogy ily misantropikus kedélyhangulatban vagyok, de a dolgon változtatni nem lehet, s minden irántai vonzalmam ellenére nem maradhatok továbbra is ilyen egyhangu, unalmas egyedüllétben, hanem szórakozni akarok!

Miért is vagyok oly együgyű, hogy e magányt türom? Az idő pompás, három fok hideg van és a hold gyönyörűen világít... A theáig két órám van még. Ki tudja, hátha odakünn valami olyasmi fordul elő, mely köznapi téltelenségemből kiragad? Apolló a tanum, hogy csakis művészi szempontból fogom fel a dolgot, és az egyszerű léteiből valami remeket akarok alkotni, a magasabb esztétikai felfogások alapján... Nagyon helyesen járok el, először is engedelmet kérek önmagamtól! Neveltségem kötelességeimet és jogaimat!

Lassan elkészültem a sétára, vaskos theoretikámat félretettem és felöltöttem magamra vevém. Kalapomat egy kissé halfülemre vágtam, ez legalább külsőnek kis büszkeséget és tekintélyt kölcsönöz s nagy hatással volt kedélyállapotomra is.

Igy és most botomat, — nem is azt az egyenes, vastag olajfabotot a családi jellel oldalán, melyet rendszeren hordani szoktam, hanem ezt az elegáns bambusz-nád-botot, melylyel boldog garçon-koromban oly sokat pompáztam s mely oly sokáig pihent a sarokban.

Mielőtt elmentém volna, egy szivarra gyújtottam, s bodor füstkarikát eregetve magam előtt, ruganyos léptekkel hagytam el a házat.

Gyönyörű est van! A kéményekből előtörő füstgomoly, mint ezüstös felhők tűnnek fel, s a holdvilág sugaraival mintegy csókolózni látszanak, aztán eloszlanak az azurkék láthatáron.

A házak homlokzatai nappali világításban ragyognak, s a kertekben halvány fény uralkodik a száraz falombok közt.

Oly néma és csendes volt minden, mint akárcsak egy férj szomorú magánya. Elvértve találkoztam néha egy-egy libériás inassal, ki nagy csomagot czipelt, vagy csinos szobaleánnyal, ki sietve haladt a fagyos kövezeten.

A kocsik tömege se mutatkozott most az utcán, s hat órákor kihaltak látszott a vidék. (A színházat 7 órákor nyitják csak meg.)

Önkénytelen haladtam a belváros felé. Itt a szokatlan zaj és lárma elütött a külváros méla csendjétől, jobbra-balra fényesen kivilágított üzletek és kirakatok látszanak. A fényes világosságtól visszatükröző hatalmas üvegtáblák előtt ember-ember hátán áll. A köruton a kocsik és járókelők egy khaost képeznek. A levegő egészen más, s a különféle zaj, s hangzavar idegeimre oly kellemesen hatottak, mint telivér fővárosira, mint a természetes, egészséges falusi levegő a vidékire.

Minden oldalról régi emlékeim ujultak meg bennem. Hat hét óta nem élveztem az esti séta kellemét, s csak saját hanyagságom volt az oka, hogy megfosztottam magam ez élvezettől. Valóban boldognak érzem magam!

Hat hétig maradtam az unalmas magányban, s ezt a lángtengerben uszó és emberáradattól hömpölygő szárazföldi oceánt nélkülözniem kelle.

Kalapomat még jobban fülemre vágva, botomat közepén megfogtam, összeráncoltam homlokomat, mint egy elbizakodott dandy, ki egy új világot vél felfedezni.

Velem szemben anya jó két leányával. Gyönyörű szőke szépségek, akárcsak Veronese Paolo izlése szerint lennének festve. Valóban, az egyiknek kedves areza elragadó, bár a szellemdűsség nem sugárzik ki belőle, — de édes Istenem, kell-e a hölgyeknek szellem, — finom-metszésű ajaka üde, piros. Miért nincs fantáziám mellett tehetségem is, akkor e szép szókét rögtön lefesteném, mint Tizian Cornari Katalinját, mert szebb arezkép nem hiszem, hogy léteznék... mily szépség, mily kellem, mily... csitti, a feleségem elolvassa...

És a másik... mint a bűnbánó Magdolna... In optima forma Murillo festményének hasonmása. Rösteltem, hogy hónapok után így elragadtatva voltam, de nem tehetek róla... Minden vonás és szépség egy lényben nem összpontosulhat egyszerre, ez igaz. Arankám, szép barátságos, figyelmes, bájos, szeretetreméltó, szóval oly nő, kibe minden halandó szerelmes lehet, igazán asszonynak született. De hol vannak a szemek, minőket Rafael vagy Coreggio festett!... Bah! nagyon prózai kezdek lenni, hisz minden csodálatost egybevonni lehetetlen...

Folytattam utamat. Gondolatokba merülve haladtam előre s pesszimista gondolatok törtek elő lelkemből. Mily furesák ezek az asszonyok, ha valakit szépnek találunk, ők haragusznak meg érte. Jól emlékszem arra a haragos tekintetre, melyet Aranka rám vetett az őszzel, midőn a nemzeti színház egyik páholyában sötétszemű ismeretlen hölgyet látesövemmel fixiroztam. Hiába, nincs érzékük a jó családból származott leányoknak eziránt. Praktikus tapasztalataim azt mondják, hogy a vonzalom nem elegendő a végleges lebilincseléshez. A szív, különösen férfiszív, többet kíván a házi boldogságnál, s végül — az ördög tudja, bár sérthetetlen marad azért — azoknak az ismeretleneknek mindig van oly valami különös vonzóerejük, mely a mi nagyon is ismert feleségeinknél hiányzott, egy olyan nescio quid, —

mint a latin mondja — bűvös költészet titokteljes lehet, melynek magyarázata éppoly lehetetlen, mint a szépség elemzése.

Ah, ki az a bájos, tünde alak, ki épp most jön át a tulsó oldalról és a diszínűáru-kereskedésbe lép? Elragadó, picziny lábak minden mozdulata kellemre mutat, mindezeket csak ismeretlennél érezzük.

A kirakat tükörablakához álltam. Mély sóhaj tört elő keblemből, hosszú és nyomott, mint Schopenhauer bölcselmi munkájából egy fejezet, mely a világ szenvedéseiről szól.

A diszművek és legyezők közt beláthatok az üzletbe. A szép ismeretlen épp háttal áll felém. Most áthajol az áruasztal fölött, hogy a tárgyat, mit megvenni óhajt, jobban megtekintse. Mily kéjes volt karjának mozdulata! Mily izlésesen van felöltözve! Itt látni csak a különbségét az egyszerű polgári leány és a piperkőcz, magasrangu hölgy között. Ugy rémlett előttem, mintha ugyanolyan kabátkája volna, mint Arankámnak, de annak fényesebb volt a diszítése. Mily remek redőzete volt ruhájának, míg az én feleségemé rendetlen, itt a nyugodt egyszerűség, kerülve fényűzést, mi még báját emelte, imádóvá tették. Esztétikai hiányokról szó se volt.

A ruha nem teszi az embert! — mondja a közmondás, éppoly joggal megfordíthatjuk e tételt és azt mondjuk: a ruha teszi az embert! Aki milyen ruhába öltözik, annak egész lényét abba kell beleövezni, hogy izléses legyen.

Azt hiszem, Aspásia képes lett volna vászonruháját úgy felékesíteni, hogy a királyi bibort megsegyenítette volna.

Mily bájos uszálya van! Egyszerű bár, de mégis jelentőségteljes és karakterisztikus. Az aczélszinű árnyalatok egy kissé arisztokratikusak. Aranka mért nem választott ilyen szövetet? De ezen változtatni nem lehet. Némely asszonynak nincs izlése.

Mily sokáig válogat és alkudik! Még ebben is kitünő jellemvonást tanusít. Most... ah... hajsza! hijja, hogy bájos arcát láthattam volna. Egy gyöngy profil az arcból, melyet a fényes világitás még igézőbbnek tüntetett fel, kimondhatatlan vágyat ébresztett bennem, s alig vártam, hogy megforduljon és az egész arcot szemlélhessem. Oly melegen érdeklődtem a csinos vevő iránt, hogy sóvárogtam utána a szó szoros értelmében. Vajjon hol lakhatik? Hogy hívják? A legokosabb lesz, ha megvárom, utána megyek, tisztességes és szerény távolságban, amint egy nős esztétikushoz illik. De nem... Nem értem, miért legyek oly tulságosan szerény. Az ilyen szándék homlokgyeget ellenkezik természetemmel.

Nos, majd meglátjuk!

Ah, éppen jó barátom, Hazai Gyula. Már messziről mosolyog felém s kezét nyújtva, mondja:

— Hát téged még az élő emberek közt lehet látni?

Nagyon örvendtem barátom látásán, eszembe jutott, hogy ő a Danaidák hordója, melynek feneketlen fenekére hordószámra önthetjük a sört, mert semmiféle ital nála feneket nem talál.

(Vége következik.)

Művészet.

Török Irma. Az ország első színházának, a nemzeti színháznak, egyik legrokonszenvesebb és legnagyobb tehetségű művésznőjét mutatjuk be olvasóinknak. Márkus Emilia mellett Török Irma bir ma legnagyobb vonzerővel a közönségre és egy-egy új alakítása valóságos ünnepszámba megy. Török Irmának művészetét csak egy mulja felül: a saját szerénysége. Szűk, családi körben csendben él szülőivel és kerüli az ugynevezett társadalmi életet; de ha kedves otthonában vendégkép időzünk, valósággal elbűvöli az embert kedves társalgásával és mély tudásával. Szerepeit lelkeben dolgozza fel, mielőtt a közönség elé viszi. Ki őt az „Egér“-ben, vagy mint Juliát látta, az méltó kíváncsisággal kérdezheti, hogy ily nagykaliberű művészi erőt miért szerepeltetnek oly ritkán. Hja! A szerénység. Ama régi igaz rege az ibolyáról...

A magyar táncz.

Holdvilágos éjszaka van,
Muzsikálnak a faluban.
Nyakát szegik a bánatnak,
Szép lányokat tánczoltatnak.

Szép leányok, piros rózsák,
Bokorugróban aprózzák.
Mosolyognak a legényre,
Sötétes van, bajusz félre.

Tánczközben a leány keble
Hajlandóbb a szerelemre.
Hiszen olyan édes mámor
Szól a magyar muzsikából.

Szép a földön minden nóta,
De legszebb a magyar nóta.
S ha mása nincs a magyarnak,
Hogy volna a magyar dalnak!

Ez a mi legszebb ereklyénk,
Mit őseinktől öröklénk.
Minket e dal nemesített,
Csatáinkon ez herített.

Minden népnek kincse a dal,
Ez mutatja: micsoda faj;
Micsoda szív, milyen lélek,
Mi a tartalma keblének.

De drágább kincs a mi dalunk
Nekiünk, kik oly árvák vagyunk.
Hisz a magyarnak senkije:
Csak az ő jó magyar szíve!

Méltóságos, igaz, heves:
Néhol lassú, néhol sebes:
Hol fölzokog, hol fölnevet,
Ezer esztendőt emleget.

Hej, magyar táncz! hej, magyar dal!
Úgy vagy írva, véres karddal.
Azért, ami benned terem:
Csatazajos a szerelem!

Kánya Lajos.

Agglegények regénye.

(Regény egy kötetben.)

(15)

Írta: **KOZMA JÁNOS.**

Azonkívül elhatározták, hogy a mama Arankával el fog utazni Olaszországban lakó rokonaihoz és hogy majd a papa levélileg fokról-fokra fogja Andornak Arankától való állítólagos elhidegülését velök tudatni s így talán nem okoz Aranka lelkében nagyobb mérvű megrázkódtatást az így kigondolt elhidegülésnek részletenkint való tudomásul vétele.

Az alatt, míg a szülők ily szépen s okosan megállapodtak a teendőben, Aranka elérkezett a postára.

— Isten hozta hozzánk, kisasszony! — Erzsike Aranka elé sietett és őt a lugasba vezette.

— Jó napot, Erzsike! Vértől szívem vágya hozott kegyedhez; tudom...

— Feledje kisasszony az iszonyú csapást. — Az Isten oly jó...

— Iszonyú csapást?! — Aranka megijedt.

— Igen... a megtörténtet, a váratlan esetet, — folytatá a vigasztalást Erzsike.

— Jaj nekem! Tehát jól gyanakodtam?! — Aranka sirni kezdett.

— Az ujságok tele vannak az esettel. Éppen most olvastam én is...

— Mit?... mit olvasott most? — kérde Aranka kétségbeesve.

— Almásy Andornak az esetét, — válaszolt Erzsike és vigasztalni kezdte Arankát, mondván: Ne sirjon kisasszony, az idő behegeszti a sebet, amelyet e nem várt, szomorú esemény az ön szívében ejtett.

— De hát mit tett Andor?... mondja... oh, mondja kérem — tudakolta kétségbeesve az én imádoztott jegyesem.

— És még kegyed nem is tudja? — csodálkozék Erzsike.

— Öntől akarom megtudni, — válaszolt Aranka.

— Agyonlőtte magát. — Itt az ujság, azzal van tele.

— Jézus! — sikoltott Aranka s a következő pillanatban hanyattvágódott s a fejét a lugasban levő kőpadhoz ütve, eszméletlenül terült el a földön.

A postamester feleségével csakhamar a helyszínen termett s intézkedett az első segélynyújtásról; azután a beteget nejével a lakásba vitte, orvosért küldött s egyben a szomorú esetet tudatta Aranka szülőivel.

Hegyfő Balázs gondoskodott, hogy a kocsis azonnal fogjon a födeles hintóba, hogy azon leányát — ha lehet — hazaszállítsa; azután pedig nejével lélekszakadva szaladt a postára, hova az orvossal egy időben érkeztek meg.

Aranka a postamesterék szobájában a pamlagon feküdt eszméletlenül.

Hegyfő Balászné, amint leányát megpillantotta, maga is egy iszonyú sikoltás kíséretében összeesett; de szerencsére, az épp mellette álló orvos felfogta és egy karosszékbe helyezte.

Az orvos kivette óráját és a szív működéséről kívánt meggyőződést szerezni; miért is a beteg felső ruháját gyengéden felbontá s fülét mellére helyezve, egy perczig hallgatta szívének verését.

— Nagyon gyenge a verés, de azért nem kell reményt veszteni, — súgta a könyező apának.

Az eszméletrehozatal nem sikerült.

Azután az orvos a beteg fejét vette beható

vizsgálat alá, melynek hátsó részén nagyon súlyos sérüléseket talált.

S tüzetes megvizsgálása közben konstatálta, hogy az esés, illetve a fejnek a kőpadba való ütése következtében a beteg agyrázkódást szenvedett.

Az apa szívéből erre a váratlan felfedezésre iszonyú fájdalmat eláruló sóhaj tört elő.

Azután pedig Arankát kivitték a födeles hintóba s a szülők az orvossal együtt a kastélyba szállították, hol az orvos kellően elkészítette a betegnek ágyát és azt nap, sőt azon éjjel nem is távozott mellőle.

A beteg egész éjjel — mintha meg lett volna halva — esendesen aludt, alig mozdult meg egyetlen izma; csupán szívének gyenge verése ébresztett némi reményt az elkeseredett szülők lelkében.

Reggel felé a betegnek nagy láza lett s erős fájdalmak kínozták; többször valamit mondani akart, de nem birt hangot adni; több ízben homlokához kapott; izmai meg-megrándultak, miközben nagyokat sóhajtott s szemeit egy-egy pillanatra fel-felnyitotta.

Az orvos a szülőket nem merte jó reménnyel kecsgetetni; de azért végképen nem mondott le a reményről, gondolván, hogy ott, ahol az orvosi tudomány nem ér semmit, ahol az orvosi segély már nem sok reményt nyújt, ugyanott a nagyhatalmú isteni erő, a természet, nagyon sok esetben csodákat mivel.

XII.

Édes szülőim, miután csak halottnak vélt fiuk temetésére utaztak fel a fővárosba — a saját szemeikkel szerzett örvendetes meggyőződés után — nem sokáig óhajtottak Pesten időzni. — Várvölgyiektől elbúcsúztak s a belvárosi templomban az élők és holtak felett uralkodó véghetetlen jóságú Istennek felajánlott hálaadó imádság után, a legközelebbi vonattal hazaindultak — B.-Almásra.

Én is elkísértem őket hazáig. S otthon csak addig kitétem, míg a kisbíró egy fuvarost rendelt, aki engem Hegyesre szállított.

Amint Hegyesre megérkeztem, a plébános vállingben stótával, szentséget vitt az utca járdáján s előtte egy iskolás fiúcska esengetett és az utcán járó-kelek vallásos érzülettel borultak térdre, míg elvitte mellettük Krisztus Urunk testét.

Mint afféle katolikus ember, mindjárt tudtam én is, hogy valaki a jobb hazába készül vándorolni.

S minthogy — akárcsak otthon — ismerős voltam a faluban, illetve a falú lakóinak nagyobb részét személyesen ismertem, a kíváncsiság ösztökélt engem is, hogy megtudjam, kinek az életfonalja készül elszakadni? Ki a beteg, ahova a pap gyóntatni megyen s az utolsó kenet szentségét feladni; kocsimat megállítottam és egy szemközt jövő anyókat magamhoz intettem.

— Jó néne!... kinek a vigasztalására megy ott a pap? tudja-e? — kérdeztem.

— Tudom ám uram, nagyon tudom, — felelt a vén anyó.

— Mondja hát!

— A falú legszebb virága fonyad el. Egy valóságos földi angyal készül az égiekhez. — A vidék legszebb leányához a kastélyba viszi az Ur szolgálja Krisztus szent testét — felelt az öreg nő elérzékenyülve.

Nekem se kellett több — mindent tudtam. — Hajts sietve a kastélyba! — kiáltottam a kocsisra.

Az anyóka szavai — miként a szívbe mártott éles tör — kínzó és gyötrő fájdalommal tölték el lelkemet, úgy elfogott egyszerre valami addig ismeret-

len fájó érzés! — Borzadtam a rögtön átgondolt iszonyú valóságtól.

A kastélyba megérkezve, félve léptem a kastély folyosójára, ahol egyik szobából a szülők kétségbeesése és fájdalmas zokogása hallatszott.

Remegve léptem a szobába, hol a kétségbeesett szülők az én megjelenésemre valósággal megborzadtak. — Hegyfyné egészen magánkívül felsikoltott: Jézus!... hisz ez Andor!? — azután összefüggés nélkül beszélt össze-vissza, mintha meg lett volna örülve — Andor! igen... ő... a sirból jött elő? ugy-e... a sirból... látom... jól látnak szemeim?... igen... ő... ő az... az Andor... vagy talán csak a szelleme?... szellem... szellem... Andor szelleme — és azután fáradtan dőlt férjének karjaiba és lelkének mélyéből égő fájdalmat eláruló hosszú sóhaj tört elő s kezait feje fölött összekulcsolta s bánatos arczáról lerítt az anyai szív — életörömet tönkretéve — óriási gyötrelme.

— Magam vagyok itt anyám — szoltam de gonosz szellemem botor játékot üzött velem: az, akit ti öngyilkosnak véltetek, az az ember nem én vagyok.

Hegfy Balázs pedig elérzékenyülve, a haldokló ágyára mutatott és szolt:

— Nézd fiam, miként hervad el virágod!... nézd!... miként semmisül meg a szülők reménye, boldogsága.

— Nem, atyám, nem!... Arankának nem szabad meghalni! — Ugy-e orvos ur, megmenti Arankát? — kérdeztem a beteg mellett álló doktort.

— Mindent elkövettünk, de...

Itt félbeszakítá beszédét az orvos, mert észrevelte, hogy Aranka felnyitotta a szemeit.

Én a beteghez léptem. Aranka! te, én fonnyadó virágom! te ékes czedrus ág! — kétségbeesetten szoltam szenvedő arámhoz s a felém nyújtott sárguló kezét megragadtam és csókot, hosszantartó csókot lehelttem rája.

A beteg göresösen vonaglott; homlokáról már a halálcseppek peregtek alá. Ajka mondani akart valamit, de nem birt; szemei könybelábadtak s miközben kezemet mindjobban, erősebben szoritotta és mereven nézett szemem közé.

Ott álltam előtte s úgy fáj az én szívem! Mikor azok a könyben úszó üvegesedni kezdő szemek oly mereven szegződtek rám.

Azon pillanatban, midőn a pap megérkezett az Ur Jézus testével, a beteg lezárta megüvesedett szemeit s melléből egy erőltetett halk fohász tört elő és megszűnt élni. Lelke felszállt társaihoz az égbe — az angyalok közé.

Az orvos jelentette: A beteg kiszenvedett... meghalt.

Kétségbeesve térdreborultunk és vigasztalásért esedeztünk az életet és halált osztó mennyei Atyához.

XIII.

Eltemették sötét sirba, ahova nem hallatszik le a jó szülők hívogató szózata, ahova nem hat le a kétségbeesett jegyes esdeklése s a vérző szív igaz szerelme és soha nem szünő, égető fájdalma.

A sirnál megfogadtam, hogy emléket örökre megörzöm szívemben s hogy örökös agglegénységgel gyászolom elvesztét.

Fogadásomat meg is tartottam és meg is fogom tartani.

Azóta itt, szívemen hordom arczképét és azt a

kis virágot lepréselve, amelyet akkor adott, midőn a parkban első vallomást tettem, — mutattam.

— Nemes ember vagy, barátom! — Te megmutattad és megmutatod nemes tetteiddel, hogy — igenis — a szív — amely megérdemli nevét — csak egyszer tud igazán szeretni s ha egyszer szerelmi tárgyát elveszti, akkor fájdalmában képes megsemmisülni, szolt és kezét nyújtotta Andornak a legifjabb agglegénye a társaságnak, Dombszögi Kázmér.

Felejtsd a bűt, barátom és ne keseregj! — Az idő a legjobb gyógyszer, még hozhat gyógyírt a te fájó szivedre is, — szolt Somhegyi Róbert és töltött a poharakba.

Az agglegény társaság ivott, Almásy Andor pedig átadta a szót koromháti Kormos Szilveszternek, ki nyomban meg is kezdte élettörténetének ismertetését.

XIV.

— Kedves deresfejű barátaim! Engedjétek meg nekem, hogy én csak nagyon röviden adhassam elő élettörténetemet, — kezdé meg regényét koromháti Kormos Szilveszter.

Hogy mikor születtem? melyik iskolába jártam? s mit tanultam? nem tartom szükségesnek azzal titeket untatni.

— Halljuk!... halljuk!... hallatszott a kíváncsiság megnyilvánulása.

Elvezetlek most titeket képzeletben Koromhátra, a mely nagyközségnek nagyurai az én őseim voltak.

Valamelyik dédapám egykor — a török hadjárat alkalmával — egy vérszomjas, magyarfaló török vezérnek kaszával vágta le a törzséről a fejét és azt a királyi sátorba vitte. Azért kapta aztán királyi adományként kitüntetésül Koromhátat nemesi címmel, koromháti előnévvel.

Ez a birtok szállt aztán apáról-fiura.

Szülőim nagyon korán elhaltak s már tizenöt éves koromban teljes árvaságra jutottam. Huszonöt éves koromban pedig átvettem a török fejen szerzett ősi birtokot.

Szülőimnek korai halála váratlan csapásként nehezült lelkemre.

Mert gazdag voltam, a mamák szívesen láttak, elelnézték különféle könnyelműségeimet s mindegyik iparkodott kedvemben járni s mindegyik versenyzett azért, hogy leányát a koromháti ősi kastély urnőjévé tehesse.

Amiért a mamák más szegényebb fiatal embert elítéltek, ugyanazért, sőt sokkal nagyobb dolgokért engem édig magasztaltak.

Megtörtént egykor, hogy néhány fiatal barátom kedvéért a szomszéd városból az egész szintársulatot diszleteivel együtt áthozattam az ősi kastélyba és annak egyik nagyobb termében felállítottuk a szinpadot s barátaimmal egy „tokajival“ megrakott asztal mellől — vig poharazás közt — néztük végig a színészek játékát.

Előadás után azután a színészeknek kiosztottam a honoráriumot, a nőknek: mindegyiknek egy-egy gyönyörű csokorban elhelyezett értékes ékszert, a férfiaknak pedig: mindegyiknek egy-egy ropogós százast.

Nem volt olesó mulatság.

Azután kocsikra pakoltuk őket, megsúgom, hogy egyik sem volt színjózan, még a hölgyek sem, mert hát a vidéki színészek az időben elég jártasak voltak az ivás mesterségében és az utolsó kocsira felülttem az cigány-bandát s úgy indítottam utnak a „Truppot“ zenező mellett.

— Folytatása a Regénymellékleten. —

Matyi bácsi a törvényszék előtt.

Matyi bácsi kétszáz levéllel egyik, negyvenhét cikkkel másik hónap alatt (egy napi posta) kullog a „Zöld szalonba”. Még egyedül van. A beérkezett cikkek olvasásához fog, miközben elálmosodik és kopaszodó, ősz fejével bóbiskolni kezd...

A törvényszék megalakult. A statárium ki lett hirdetve. Kis bóbítás és Szulamit a törvényszék elnökei. Szőke, barna, hamis menyecskek. Hamis, pajkos, kíváncsi stb., búza- és más virágok. Bús- és vig madárkák stb. Ördögök és angyalok álnévüknek megfelelő jelmezekben ülnek körül az asztalt, mint szavazó bírák. A komoly Veturia az ügyész, Kreisler Ignác a jegyző és a többi börtönőr.

Kinek a börtönöre?

A jó öreg Matyi bácsié, akit csörögő lánczok között vezetnek bírái elé.

A tárgyalóteremben egy denevér repked és a földön egy töknyczas fekszik. Mindakettő rossz jel. Bukást jelent.

Az elnökök cseppetnek. — Vádlott, lépjen elő! — És előlép Matyi bácsi.

— Csak röviden! Vallja be, hogy bűnös. Ezer bűn nyomja lelkét.

— Mi? — kérdi hüledezve.

— Még kérdezi? Minő megrögzött! — kiáltja ezer hang Abigallal a magas C-ből.

— Egyszerre száznál több ne beszéljen, — csitítja a lármát Mimóza.

— Halljuk egyenkint a vádat, — szól Veturia. Erre ezren akarnak egyszerre beszélni, kis dulakodás támad, csak egy marad érintetlen a Ne nyulj hozzám, kit Fehér Lobélia védelmez.

Végre csend lett. És szólnak a vádak:

Az Előfizetők postájába egyszerre beküldött 20, mondd husz levelem, melyek mind alig 100—200 sornyi rövidcskék voltak, nem lettek egyszerre közölve...

Én két héttel a lap megjelenése után — tehát tíz nappal lekésve — küldtem be egy talánymegfejtést és nem volt nevem kinyomatva.

Hosszu dolgozatokat nem akar leközölni, még akkor sem, ha csiszolásra szorultak.

A negyedévi koronákért, melyeket vagy ezren ígértünk, de csak 9-en (szóval kilenczen) küldték be, nem akar mellékleteket adni.

És az a négy vád röpköd a légben, „szóval írásban és képben”.

És azalatt Szatmárról táviratilag felhozzák Papp keresztapját, Balit, hogy okvetlen kéznél legyen, ha kell és... fog kelleni.

— Halljuk a védelmet! — szól diadalittasan Szulamit (nemes boszut akar állani azért is, mert az öreg Matyi bácsi nem ette meg a főztjét, mikor meg se invitálta rá Szabadkán).

Ilyen bűnök ellen nincs védelem! — zúgja hatezer torok.

És a nagy lármában, melyben a „hóhér kötelére” is alkuszunk (ára 40 fillér nálunk), elkezd motyogni védelmét a megrémült öreg. Rémműltében tintát izzad és feje felett a papirkosárba repült kéziratokkal telt papirkosarak röpködnek.

Valami olyasmit beszél... szívesen leközölném, de mindig csak egyet és rövidet küldjenek... Akkor nem volna restancia... a megfejtést mind hozza, de az a hibás, aki későn küldi... kéziratot örömmel lát, de éppen mert sok van, hozhat csak rövidket... meg, hogy adna ő mellékletet, de tényleg küldjék a koronákat... egy koronát egy mellékletért!

Ilyesmiket duruzsol a vén, házsártos, de hogy mondja a költő:

Beszélhetsz, jó vitéz,
Senkisem hallgat rád.

Az öreget a börtönőrök helyére vezetik és megindul a tárgyalás. Mire büntessék?

Három indítvány van.

1. Felakasztani, és hülltetemét a többi redaktorok rémitő példájául az országban széthordozni.

2. Elevenen eltemetni az általa visszautasított versek és novellák közé.

3. Élve hagyni, de egész életén át legyen kénytelen az előfizetők postáját olvasni... visszajáról.

Vádlott válasszon a három büntetés közül.

— Inkább az elsőt — nyögi a legmodernebb ártatlan Dreyfus.

Erre közre fogják és viszik, czipelik bemutatni Bali urnak...

Az Isten áldja meg, Ferencz, de jó, hogy felköltött, olyan rossz álmom volt.

M—i b—i.

KÉPEINKHEZ.

Két nővér. Árvák lettek nagyon korán és szépek voltak mindaketten.

Varrógép adta mindkettőjüknek a kenyeret.

Ámde a mai szűk világban oly rosszul fizetik a munkát. Az ifjabbik nővér megunta a tű és ezérna melletti görnyedést, emésztő munkát és egy este, mikor munkát vitt haza a nagyságos tanácsosnének és az asszony nem lévén otthon, a férj vette át a munkát és neki oly szépeket sugdosott fülébe... azután 2 korona helyett 20 koronával fizette a varrás árát és nem fogadott el vissza a pénzből, sőt oly barátságosan hívta, hogy máskor is ezen órában jöjjön a munkával... Akkor este földhöz vágta az ollót, ezérnát és nővérenek olyan furesákat beszélt, hogy az szegénypirral arcán hallgatta és aztán felháborodásában arczul ütötte hugát.

És most — azóta hetek teltek el — az ifjabbik már mással sétál az utcán. Ruhája selyem, ékszerei kis vagyont érnek és mégis, mikor a felvérzett ujjú nővér ablaka alatt udvarlója karján elsétál, a munkától elnyomorított nővér szánakozva néz utána és könnytelt szemekkel sóhajt utána: „Szegény, szerencsétlen nővérem!”

A SZERKESZTŐ POSTÁJA.

G. Sarolta. A talányok jók. — **Tartalékos férj.** Tessék bátran berukkolni. — **Tanársjelölt.** A túlnagy anyagalmaz miatt nem lehet mind leközölni. Egy irodalmi bizottság válogatta ki a javát és ezek már mind közölve vannak. — **J. Jolánka** Már egyszer felettünk. Hosszu vers közlésére nem vállalkozhatunk. Rövidet és igen jót — készséggel. (Folytatása a borítékon.)

(Regény egy kötetben.)

Agglegények regénye.

Irta: Kozma János.

Amerre mentek, mindenütt megbámulták őket; azt gondolták, hogy vig lakodalmassok.

Hire is terjedt csakhamar a koromháti színelőadásnak, sőt még a „Rikkancs“ című hetilap is hozta egész körülményesen, tolmácsolva a színészek háláját, a nem remélt gáziért.

Számítottam is, hogy majd lesz mosdatás, ha valamelyik lányos házba beteszem a lábamat.

És csalódtam.

Csodálatos! A jó mamák, ahelyett, hogy kissé megmosdattak volna, mindannyian helyeselték tettemet.

„Igy mulat a magyar“, „Igy kell az ősi nemes vér sarjának mulatni“, „Azt egy koromháti Kormos Szilveszter megteheti“.

Ilyen és hasonló megjegyzésekkel hizelegtek a számító mamák, sőt egyik-másik csak azt sajnálta, hogy nem vehetett részt a papával és leányaival a színelőadáson.

Egyik-másik talán még a papa nélkül is szívesen részt vett volna benne?

Ilyen körülmények között az én fiatal, heves, pezsgő vérem vitt gyorsan az örvény felé. Nem volt, aki visszatartson.

A nőstüléssel nem tudtam semmire se menni, mert annyi volt a menyasszonyjelölt, hogy nem bírtam közülök választani.

Egyik nap a barnához vonzott a szívem, másnap a szökéhez; egyizben a karesú nő tetszett, máskor a teltidomú; egyszer a kék szemben, másszor a feketében véltem a mennyországot feltalálhatni.

De nem találtam fel soha ott, ahol kerestem.

Igy aztán csak éldegéltem legénységben, kicsapongva, könnyelműen.

Később aztán már annyira vittem a könnyelműséget, hogy családjaikkal állandóan bennlakó és bennkosztoló fizetett czigány-bandát tartottam házamban s örökös dorbézolás tanyájává lett az ősi kastély.

Majmózel Náthán bankárnál szaporodott az adósság. De Náthán ur szívesen adta a pénzt, a birtok még futotta.

Egy alkalommal — egy átdorbézolt éjjeli tivornya után — nem tudom, mi szállta meg lelkemet: templomba kíváncsoltam.

Elmentem.

A templomban az orgona hangja vallásos érzületre buzdította lelkemet: imádkoztam buzgón, áhitattal megboldogult szülőimért.

Később az orgona hangja mellett egy ezüstesen-gésű női hang üté meg fülemet, mire félbeszakítottam az imádságot és figyeltem a magasból szálló, tisztán csengő, egyházi énekre.

Lelkemben a vallásos érzület mellett egy másik érzés is fámadt: vágytam megláthatni és megismerni őt, aki Istent gyönyörű énekével oly szépen s oly áhitattal dicséri.

Ez az aeolháfahangu templomi csalogány, az öreg kántortanítónak, Várkőy Jánosnak a leánya volt. Fel is tettem magamban, hogy meg kell vele ismerkednem.

Templom után megszólítottam az én régi házitánítómat, az öreg kántort s a templom előtt sokáig elbeszélgettem

De a leánya a sokaság között úgy eltűnt előlem, hogy meg sem láthattam.

Másnap aztán szintén elmentem a templomba, de akkor már csak az öreg kántor énekelt egyedül.

Én is felmentem a kórusba és segitettem az öregnek; együtt énekeltük: „Názárethi szent királyunk! Uram Jézus, téged áldunk, hogy elérni engedéd ez új napnak reggelét“ stb.

Mise után az öreg meghitt magához. Én persze nagyon is szívesen fogadtam a meghívást — elmentem.

A kapu előtt ült az öreg kántorné leányával, Idussal.

Odaérve, az öreg kántor bemutatott nejének és leányának, kik szívélyes barátsággal fogadtak és bevezettek az egyszerű, de nagyon tiszta lakásba.

Értüljam-e? Szívem az első pillanatban tüzet fogott.

Idus, az isteni Idus, az ő égő szemével, telt, szépséggödröcskével bíró, örökké mosolygó, rózsás-arezával, csevegő, piros eperajkával, hófehér, bársony karjaival, sudár természetével, sylphid derekával, szabályosan kidomborodó márványkeblével elbűvölte az én egész valómat s én már az első pillanatban komoly szerelmet éreztem iránta — szívemben, mit nem is késtem elárulni.

Ott nyomban kínálkozott a kedvező alkalom: az öreg kántor valamiféle „papramorgóért“ a pinczébe ment, Idus mamája pedig — leányának terítést parancsolva — az éléstárt kereste fel, hogy váratlan vendégek egy kis villásreggelivel megkinálhassa.

Én aztán gyöngéden megfogtam Iduska kezét s belenéztem azokba az égő szemekbe, amelyekből a mennyország édene sugárzott felém és elkezdtem vallani: — Idus! . . . Én önt szeretem.

Idus elhalványult, szeméit lesüté és nem mert rám tekinteni.

— Igen, higgye el, Idus! . . . én önt kimondhatatlanul szeretem — folytattam a vallomást.

— Az nem lehetséges, — válaszolt szemérmesen Idus, miközben égő tekintetünk összetalálkozott s Idusnak arezáat rózsapír borítá el.

— Esküszöm szavaim igazságára, — válaszoltam és megcsókoltam Idusnak kezében tartott hófehér kezecskéjét.

— Az nem lehetséges, hogy a gazdag és nemes koromháti Kormos Szilveszter, kire számít az egész vidék minden előkelő leánya, első találkozásra egy szegény lányt megszerthessen?! — De különben is . . .

— De igenis, lehetséges — válaszoltam őszintén — és újból esküszöm, hogy ajkaimra a vallomást az ön szerelméért epedő szívemnek igaz, őszinte és tiszta érzelmei adták.

— És erre gyöngéden átkaroltam Idus sylphid derekát és őt homlokon csókoltam.

Mire Idus ijedten vonta ki magát ölelő karjaimból és sértődve felelé: — Ezt önnek nem lett volna szabad megtenni, nekem pedig megengedni.

Az ajtó is azon pillanatban nyílt fel és az öreg kántortanító lépett be, kezében valami sajtátfőzte tárgyival (pálinka).

Természetesen a vallomás itt félbenmaradt.

Azután Idus mamája is hozta a sódort is a már megterített asztalnál helyet jelölt ki számomra, éppen Idussal szemben.

Reggelizés közben szőnyegre kerültek: a lányos házak, az ősi kastélybani régi csendes élet s az akkor napirenden levő tivornyák és dáridók is.

— Ha ön, tisztelt Kormos ur, úgy folytatja tovább is, amint hírlík, úgy akkor a mamák meg fogják ám gondolni, hogy odaadják-e önnek a lányukat — jegyzé meg jóakarólag az öreg tanítóné.

Minthogy pedig én azon pillanatban nem gondoltam többszámaban a mamákra, csupán egyes számban, az öreg tanítónében véltem megtestesülve azt a mamát, aki meg fogja majd gondolni, hogy odaadja-e leányát vagy ne? Ennélfogva hirtelenében erős fogadást tettem, hogy életemet megjobbitom és nyomban bűneimtől való feloldozást kértem, mondván:

— Majd a mama meg fog nékem bocsátani, ugyebár, ha tiszta szivemből szánom és bánom bűneimet?

A szülők nem értették el a czélzást. Csupán Iduska mosolygott hamiskásan, mintha mondani akarta volna: Rossz helyen tapogatsz, elkéstél már.

Az öreg tanító bizalmasan penitencziatartást ajánlott.

Felesége pedig, érdek nélkül biztatott, mondván:

— Ha szakítani fog kedves Kormos ur mostani csapódár életével s különösen, ha azt a cigány-bandát elzavarja a kastélyból és még hozzá, ha némi penitencziát is tart, úgy akkor a mamák bizonyára fátyolt fognak borítani a multra és ön, ahova komoly szándékkal beteszi a lábát, bizonyára szívesen látott vendég, tárt karokkal fogadott kérő lesz s nem kell a kikoszarazástól tartania.

A jó tanítónéne eme szavai villanyárként hatottak lelkembe és én boldog voltam.

Én pedig azután — szivemben telve édes reménységgel — hazaindultam, hogy nyomban foganosítsam igéretemet, a cigány-bandának a kastélyból való kikiosztását.

XV.

Az ősi kastély ismét a régi, csendes urilakká változott; még aznap sirva hurezolkodott ki belőle a szerencsétlen számu, tizenhárom tagból álló cigányzenekar, harmincz lelket számláló hozzátartozóival.

Negyvenhárom egészséges cigánygyomortól szabadítottam meg éléstáramat, melyet már ugyanis a sorvadás fenyegetett.

Egy kissé utána is számítottam az örökös dártdók, dorbézolások és a nagyon is könnyelmű életmód következtében Majmózel bankár urnál folyton szaporodó adósságaimnak és borzasztó eredményre jutottam.

Minthogy a kamatokat se fizettem az ideig, számításom arra a szomorú felfedezésre vezetett, hogy ketten vagyunk most már a koromháti birtokon az urak: Majmózel Náthán bankár a tulajdonos és én — a bérlő; amennyiben, ha csupán az elmaradt és a rendes uzsorakamatokat fizetem is ezután pontosan, saját birtokomat bérben bírom és a teher még mindig rajta marad.

Meg is fogadtam esküvel, hogy szakítani fogok az addigi kicsapongó életmóddal.

Feltettem magamban, hogy azután a gazdaságnak is kettőzött szorgalommal utána nézek és hogy a legközelebbi napokban meg fogom kérni Idus kezét.

Hogy Idus „igent” mond, abban nem is kételkedtem. S hogy Várköy uram és kedves életpárja is szíves beleegyezését fogja majd adni az általam tervbe vett frigyhez, azt meg éppen biztosra vettem.

Tehát könnyű szerrel, nagyobb mérvű ostrom nélkül reméltem bevehetni a várat.

Egyik este ilyen és hasonló lelki gondolatokban voltam elmerülve.

Sokáig nem bírtam elaludni.

Midőn végre úgy hajnaltájt elszenderedtem s el-

gyengült szemeim álomra csukódtak, Idus, az isteni Idus, az ő glóriás alakjával, megjelent nyoszolyám felett és fülembe sugta: Szilveszter!... szeretlek hévvel, igaz szerelemmel.

Ez angyali jelenés engem a mennybe ragadt. — A paradicsom édene nem nyújthatott Ádám apánknak annyi örömet, annyi kéjt és oly édes gyönyört, mint amennyit nekem nyújtott az édes álom glóriás istennői alakjának fülembe sugott vallomása.

— Szeretsz?! és akarsz nőmmé lenni? — kérdeztem.

— Veled kívánok járni az élet tekervényes útjain, — felelte az angyali jelenés.

— De tudd meg, Idus, te bájos angyal, hogy azon az uton, melyen majd velem fogsz haladni, fővisek is teremnek.

— Hisz a rózsának is vannak tövisei és mégis úgy szeretjük! Megosztom veled örömedet és kiveszem részemet bánatodból, — felelt az édes álom glóriás istennői alakja.

Az angyali jelenés ez utóbbi szavai, melyek még a holtat is képesek lettek volna életre ébreszteni s a leghidegebb férfikebelben szendergő szerelmi parazsat lánggra lobbantani — miként a holdkórost a hold fénye — úgy csalogattak, hivatottak a szellem ölelő karjaiba.

Én is — miként a holdkóros — kiszálltam ágyamból s öntudatlanul ölelő karjaimba zártam Idusnak angyali szellemét és lecsókoltam ajka édes mézét.

— „Az Istenért!... hagyjon békét nekem!... mit akar?!... mi lelte az uraságot?!“

— Ida! angyali Ida! Oh, mily boldoggá tett engemet!

— „No ez már mégis sok!... ez szemtelenség!“

— Angyali Ida!... Szíve jóságát mivel hálálhatom meg?! mondja... oh mondja meg azt nekem.

— Eresszen el az uraság, mert — Isten még bizony — megharapom!“

És én még jobban szoritottam Idusnak tündéralakját szerelmes szivemre, ajkát láztól égő ajkamra, míg balkaromon érzett iszonyú harapás fájdalma felébresztett s kizavarta szemeimből az édes álmot.

Ekkor már a fölkelő nap aransugarai verődtek be a rolettás ablakon és én annak fényénél, ölelő karjaim közt tartám — fájdalom — nem Idusnak glóriás alakját, hanem — legnagyobb meglepetésemre — a még akkor is egyre jajgató, egyre szitkozódó és folyton rugkapalóldzó Köpeczi Ida nevű vén eselédet, ki akkor már ötven éve szolgált hűséggel a koromháti kastélyban s aki épp a czipőimért jött be akkor, hogy kivigye megtisztogatni.

Oh, borzasztó ébredés! rettentő valóság! Az isteni Idus helyett, ölelő karjaim közt egy összetöpörödött vén anyó!

Brrr! Az igazán borzasztó.

Persze, rögtön eleresztettem és csak azon boszszankodtam, hogy miért is kell az ember fiának a czipőt minden reggel kitisztogatni?! s hogy mi az ördögnek zavarta meg az a vén szipirtó az én édes álmomat?! és hogy miért kellett azoknak az Idusnak szánt ferró csókokat éppen olyan vén banya összetöpörödött arezára kerülniök?!

XVI.

Ez még csak egy baj lett volna. — De a baj sohasem szokott egyedül járni.

A természet rendje ez esetben engemet sem kímélt meg a váratlan meglepetésektől.

A délelőtti posta hozott egy eljegyzési kártyát, amelyen ez állt: „Várköy Ida és Gombásy Endre jegyesek.”

Halomra dőlt egyszerre lelkemnek édes reménynyel épített tündérpalotája.

Ida, az egyszerű, de angyali jó és szép Ida, másnak adta kezét; szíve igaz szerelmével más férfit boldogít. Én elkéstem.

Későn találtam meg azt a tündöklő csillagot, amely gyémántfényével az én derűs-borús egemen oly csekély ideig ragyogott.

Oh, csalóka álom! hazug szavaid mennyi kéjjel tölték el szerelmes szívemet!

Szellemképed üdvöt osztott s felnyitá előttem az éden aranykapuit és most egyszerre le kellett mondanom az üdvörlől, le a boldogságról.

Két baj még nem volt elég, megjött a harmadik is.

A vén szipirtó elszökött a kastélyból s telekürtölte nemesak a falut, hanem még az egész vidéket is, hogy öregségére nem bírt már megmaradni a kastélyban, mert az új gazda, a fiatal uraság, kicsapongásaiban már annyira ment, hogy önégi sem hagyott már békét, hogy őt is már erőszakkal le akarta tántorítani a becsület útjáról s hogy őt ölelte-csókolta, bolond szerelmes szavakkal telebeszélte a fülét s nem eresztette dolgára s hogy csak egészséges fogainak köszönheti csupán, hogy megmenthette özvegyi tisztességét.

És különös! . . . mindenült hitelt adtak szavainak.

Ily körülmények között mit volt mit tennem?! Szóknóm kellett a faluból, saját birtokomról.

S Hamburgban szálltam hajóra és vitorláztam Amerika felé, azzal a szándékkal, hogy ott majd letelepedek és a velem vitt pénzen valamiféle üzletet nyitok s csak akkor térek vissza hazámba, midőn majd lelkileg meggyógyulva s anyagilag megerősödvé érzem magamat.

Hajónk, a „Fecske”, már harmadik nap repült a sík tengeren és én — eltekintve szerelmi bánatomtól s a csalóka álom okozta elkeseredettségemtől — már-már örülni kezdtem afölött, hogy nem volt szerencsém az ideig megismerkedni a tengeri betegséggel, midőn úgy alkonyatkor az ég keleti oldalán sötét, ólomszürke felhők kezdtek feltünni.

A hajó parancsnoka távesővel vizsgálta a levegő-egyet, mindinkább nagyobb kiterjedésben elborító terhes felhőket és közeledő vihart jelzett.

Az ég lassan-lassan elsötétült. Alig egy negyedóra leforgása után koromsötétség borult a rengeteg víztömegre, melynek ijesztő voltát még félelmesebbé tette a levegőben folyton keresztül-kasúl cikázó villám, vakító fényével s borzalmas tűzijátékával s az azt követő óriási moraj, az ég szokatlan zengése.

Az utasok — különösen a nők — kétségbeestek s ég felé emelték síró szemüket és ájtatosan imádkoztak: kérték az Istent, hogy a vihart s a közeledő vést távolítsa el.

A víz mindjobban óriás erővel tolt a hajóba. Azt az elsüllyedéstől megmenteni nem lehetett.

A hajó parancsnoka elrendelte a mentő-csónakok vízrebocsátását, melyekbe először a nőket, azután a férfiatásokat engedte beszállni. S csak azután menekültek a matrózok s legvégül a kapitány.

Midőn a kapitány beszállt abba a csónakba, a melyben én valék negyedmagammal, a hajó épp abban a pillanatban merült el a víz alá s a másik pillanatban az eget keresztülhasító villámszikra fényénél már csak a hajó árboczát láttuk a megvadult, rengeteg víztömegből kiemelkedni.

Utazó-táskámat — melyben pénzem, ruházatom, egy-két üveg konyak, szivar, egy nagy fonott kalács és egy kis sajtfele volt csomagolva — a rajta levő szíjjakkal a ladik üléséhez kötöttem, hogy azon esetben, ha a vihar esetleg felfordítja is a csónakot és én el találok veszni a hullámsirban, legalább nagyösszeg pénzemet ne temesse el a tenger, hanem végrendelet nélkül örökölje az, aki megtalálja; legalább tán lesz annyi jó lélek benne, hogy egy Miatyánkot elmond a hajótöröttek lelkiüdvéért.

A vihar iszonyú erővel tombolt. Az ég irtóztatóan zengett. Cikáztak a tüzfényű villámok szünet nélkül.

Mentősajkánkat a megvadult elem vitte, ragadta vadul hánykolódó hullámhátán és iszonyú habkezeivel irtalmatlanul csapdosta.

A cikázó villám fényénél borzadva láttam, mint lökte az eszeveszett elem egyik-másik utitársamat a mélységes hullámsirba.

Reggel felé a tomboló vihar dühe szünni kezdett. A megbőszült s örülten rohanó, vadul hánykodó hullámok kifáradtak s az az óriási vízszörnyeteg lassan lecsendesedett és sima felszínén messze-messze a hajnalpir tündöklő színében a fürdőző nap kidugta izzó fénytettét és arany sugarai verődtek a bős hullámok által megrabolt mentő-csónakunkra, melynek a vihar által felfordított fenekén, derékig vízben lubiczkolva és elerőtlenedve kapaszkodtunk a kapitánynyal s egy darabig szóltanul, szinte borzadva néztünk egymással farkasszemet.

Azután német nyelven üdvözöltem szomorú sorsom osztályosát:

— Jó reggelt, kapitány!

— Szomorú reggelre ébredtünk, — válaszolt a kapitány.

— Azaz szomorú, hogy nem volt ébredésre szükségünk — javítam ki a kapitány választát.

— Nagyon könnyen megtörténhetik, hogy nem is lesz többé. Társaink — úgy látom — már alusznak síri álmukat lent, a tenger mélyén vagy valami otromba czápa gyomrában. Őket már csak az utolsó itélet napján harsogó trombita fogja felébreszteni.

— Reményünk lehet, hogy még mi is hamarosan el fogunk aludni örökre, — válaszolt elérzékenyült hangon az elsüllyedt „Fecske” parancsnoka.

Megborzadtam.

Féltem a vízhaláltól is, de még nagyobb iszonynyal töltött el az a gondolat, hogy kilátás van reá, hogy egy arra vetődő otromba vízi szörnynek t. i. egy czápának a gyomrába találunk beladikázni s annak reggeli étkeül szolgálni.

Egyszer csak a távolban, a lecsendesült tenger sima tükreén egy fekete pont tünt fel szemünk előtt, amely pont, mindinkább nagyobbodva, közelitett felénk s édes reménynyel tölté el lelkünket.

A felénk közeledő s mindinkább nagyobbodó pont hajó volt.

— Meg vagyunk mentve! — kiáltott fel örömmel az én ladikázó társam és a már egészen jól kivehető hajó felé mutatott.

— Éljen! . . . éljen! — örvendtem s újból ráköszöntöttem a konyakot a kapitányra.

Ittunk egymás egészségére.

A hajó pedig mindjobban megközelített bennünket, míg egy negyedóra idő elteltével már ott állt csónakunk mellett.

A hajó parancsnoka, ki már elég praxist szerezhetett a hajótöröttek felismerésében, az első pillanatra tudta, hogy mi is hajótöröttek vagyunk; elég nyájasan

szólított bennünket hajójára, hogy — amint mondá — megmentesen és mielőbb szárazföldre, partra szállítson bennünket.

De alighogy a hajóra szálltunk, az én szerencsétlen utitársam, aki nyomban felismerte a helyzetet, fülembé sügta:

— Barátom, végünk van! Ka ózhajón vagyunk.

Azt észrevette s meghalotta a kalózok parancsnoka, rögtön intett két marczona rablónak, kik az én pajtásomat nyomban megkötözték és az én szemem láttára irgalmatlanul, örökös sirjába, tengerbe dobták.

Mondani se kell, hogy e kelemes meglepetésre én bennem is elhült a vér s lemondtam a reményről, hogy még valaha lássam a szárazföldet és már-már félve lestem a perczet, amikor majd engem is átnyalából néhány marczona rabló és összekötve, bedobnak a mély-séges hullámsirba.

De irányomban kegyesebbek voltak, azt mégsem tették velem; csupán az utazótáskámat kérték el, hogy azt — megőrzés végett — biztos helyre vigyék.

El is vitték nyomban, sőt a kulcsát is elkérte tőlem a kalózok vezére.

Ekkor már tudtam, hogy pénzem biztos kezekben van, hogy azt ők megőrzik úgy, hogy én azt sohasem látom többé.

A rablóvezér nem várt barátsággal a hajó földézetén levő, sátorral fedett asztalához intett, és illő vendégszeretettel ülőhelylyel kínált meg.

— Kedves barátom, éhes-e? szomjas-e? s mit enne? s mit inna, mikor úgy itt volna? — szólta udvariasan a rablóvezér, ki már akkor táskámnak tartalmát megszemlélte.

— Éppen az előbb reggeliztünk meg szerencsétlen barátommal, most nem vagyok éhes, — válaszoltam.

— Ugy?! Akkor hát barátja nem ment üres gyomorral a másvilágra? No, de ön ne féljen! Önt partraszállítjuk. S addig is, szívesen látott vendég lesz asztalunknál. Most pedig saját konyakjából meg fogom kínálni önt s vendégszeretetéért az ön táskájában talált pénzzel kárpótolva vagyok már előre is — nyájaskodott a haramia.

— Nagy köszönettel fogadom szíves vendégszeretétét. Áldja meg érte az Isten — válaszoltam alázattal, de mást gondoltam magamban: kötelel a nyakára.

A vadtekintetű, izmos kalózvezér intett egy rablónak s megparancsolá, hogy az ő kabinjából hozzon fel egy üveg konyakot és két poharat.

A kalóz engedelmeskedett hatalmas vezére parancsának, felhozta a konyakot.

Azután konyakoztunk s leereszkedő barátsággal kocczintgatott velem a gazember haramia.

De én nem éreztem magamat jól; sehogysen tudtam kibékülni a helyzettel s kértem az Istent, hogy mielőbb szabadítana meg a nagyszerű vendégszeretet iszonyú kényelmeitől.

— Ön hova szeretne mielőbb jutni? — kérdezte tőlem vendégszerető gazdám.

— Hatalmas parancsnok, ha az tőlem függne, úgy akkor én Angolországban szállnék partra, mert Londonban van egy sógorom — felelém.

— Kivánsága teljesülni fog, úgysis arra az útirányunk. A viteldij is már előre meglett fizetve elég búsán a táskájában talált pénzzel. Most már ön csak parancsoljon s mi szíves szolgálatára állunk.

— Én csak kérni tudok, nem pedig parancsolni. Ha önök szívesek lesznek angol partra szállítani engemet, azt csak kegynek veszem és jószágukat örökre meg fogom emlegetni, — szinletem a halára kötelezettet.

— Tíz nap múlva sógoránál lesz, — biztatott a haramia.

Baratságos társalgásban — de részemről örökös félelemben — poharazás közt telet a kalózhajón nyolcz egész nap. S kilenczedik nap délelőttjén a marczona vezérrel a hajó fedélzetén szintén poharazgattunk.

Egyszer csak elnehezdedtek tagjaim s szemeim akaratlanul lecsukódtak és én csakhamar elszenderedtem s mély álomba merülve, aludtam ülőhelyemen.

Hogy mi történt velem? s hogy meddig aludtam? azt nem tudom, csak hogy mikor felébredtem — legnagyobb csodálkozásomra — nem a kalózhajón, hanem a tengerparton, virágos pázsiton fekve találtam magamat.

XVII.

Elöttem terült el a hatalmas tenger sima, mozdulatlan tükrével; mindkét oldalt, ameddig a szem el látott, gyönyörű, vadvirágos pázsit; hátam mögött pedig egy reneteg erdő, ég felé kapaszkodó, sudár fainak zöldelő lombkoronájával.

A kalózhajó már akkor eltűnt a láthatárról.

Én pedig — megfosztva vagyonomtól, pénzemtől — egyedül álltam bánatommal a gyönyörű tengerparton s a természet fenségét csodálva, el-eltűnődtem azon, hogy az ismeretlen vidéken merre vegyem az útirányt? hol találom az emberek által lakott helyet, ahol éhségemet és szomjamat csillapíthassam és a bekövetkező éjjelre magamat bekvartélyozhassam.

Amint így tűnődtem a fenséges tengerparton, egyszer csak a közeli erdőből hullámzó aeolhárfaszerű női hang üté meg fülemet.

S én arra tartottam.

Egy sudártermetű, mintegy harminczöt évesnek látszó, elegáns külsejű hölgy, egy tizennégyév körüli leánykával sétálgatott az erdőben és erdei virágokból bokrétát kötöttek.

Egészen közel mentem hozzájuk és illedelmesen üdvözlém őket angol nyelven, mit ők is előkelő udvariassággal viszonzottak.

— Szabad kérdezniem, kedves hölgyeim, hol és miféle ország területén vagyok én jelenleg? — kérdeztem.

— Portugáliában, közel Oportóhoz, — válaszolt az idősebb hölgy és csodálkozásának adott kifejezést. De hát hogy van az, uram, hogy ön nem tudja, hogy hol jár?

— Hajótörött vagyok, könyörgöm, — feleltem alázattal.

— Hajótörött?! — Részvétellel csodálkozának a hölgyek.

— De, hiszen a mentők a hajótörötteket rendszeren valami kikötőbe szokták vinni? — jegyzé meg az idősebb hölgy.

— Igen ám, csak hogy nekem kegyetlen szívű mentőim voltak, akiknek csak éppen azért tartozom némi köszönettel és hálával, hogy az életemet nem vették el.

— Gyönyörű mentők lehettek azok?! — válaszolt a szép lányka.

— Hisz a mentők nem is szokták elvenni az életét senkinek sem, — jegyzé meg a másik.

— Életemet kegyelemből megkímélték ők is, de velem levő ruházatomtól és nagy összeg pénzemtől galád módon megfosztottak, — adtam elő szerencsétlenségemet.

— Hisz akkor ön tengeri rablók, kalózok kezébe került!

(Folytatása következik.)